

TÜRÜK
Uluslararası Dil, Edebiyat
ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi
2014 Yıl:2, Sayı:4
Sayfa:53-117

ISSN: 2147-8872

BİR ESKİ OĞUZ TÜRKÇESİ METNİ: RİSÂLE-İ BEVÂSİR

Saban Doğan*
Melis Sezen Güneş**

ÖZET

Bu çalışmada kimi kaynaklarda Hacı Paşa'ya ait olduğu ifade edilen ve basur hastalığı ile tedavisi üzerine kaleme alınan Risâle-i Bevâsîr adlı eser incelenmiştir. Dillerin tarihi seyrini, zaman içerisinde yaşadıkları değişme ve gelişmeleri tam anlamıyla ortaya koyabilmek için tarihî metinlerin neşredilmesi gerekmektedir. Çalışma kapsamında öncelikle eser hakkında bilgiler verilerek eserin müellifi hakkındaki görüşler tartışılmış, ardından eserin içeriği kısaca verilip söz varlığı üzerinde değerlendirmeler yapılmıştır. Eserin kaleme alındığı dönemin ses ve şekil bilgisi özellikleri yapılan birçok çalışmayla ayrıntılı olarak ortaya konduğundan ve bu metinde de ses ve şekil bilgisi bakımından döneminin eserlerinden farklı özellikler bulunmadığından ses ve şekil bilgisi incelemesi yapılmamıştır. Çalışmada amaçlanan eserin söz varlığını ortaya koymak olduğu için metnin çeviriyazıya aktarılmış biçimi ve gramatikal dizini de hazırlanmıştır. Çalışmada amaçlanan metni neşrederek Eski Oğuz Türkçesinin ve bu dönemin tıp dilinin söz varlığına katkı sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Eski Oğuz Türkçesi, Risâle-i Bevâsîr, söz varlığı, Türkçe tıp metinleri

AN OLD OGHUZ TURKISH TEXT: RİSÂLE-İ BEVÂSİR

ABSTRACT

In the present study the work named Risâle-i Bevâsîr, which is claimed to be a work of Hacı Paşa in some source books and which is penned for the treatment of hemorrhoid, has been examined. In order to clarify the historical periods and the changes and developments, the historical texts

* Doç. Dr. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi, sdogan@ibu.edu.tr

** Arş.Gör. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, melissezengunes@ibu.edu.tr

of a given language must be published. Within the framework of the study, firstly information about the writer of the work has been provided, the content of the work and its vocabulary has been debated. Phonetic and morphological properties of the work has not been included as these properties of the era in which the work was written were put forward by the previous studies. As the aim of the study is to give the vocabulary of the work, the index and transcribed version has been prepared. The objective is to contribute to the literature by giving the vocabulary of Old Oghuz Turkish and medical language.

Key Words: Old Oghuz Turkish, Risâle-i Bevâsîr, Vocabulary, Turkish Medical Texts

0. Giriş

Anadolu'da Oğuz ağız özelliklerine dayalı bir yazı dilinin şekillendiği 13. yüzyıldan itibaren başta din ve edebiyat olmak üzere birçok alanda Türkçe pek çok telif ve tercüme eser verildiği bilinmektedir. Kendi içerisinde dönemlere ayrılan bu yazı dili 13. yüzyıldan günümüze kadar devamlılık gösteren kesintisiz bir seyir takip eder. Bu yazı dili bünyesinde oluşan ve Türk tıbbının yönünü Batı'ya çevirdiği 19. yüzyıla kadar da gelişerek standartlaşan bir tıp dili olduğu muhakkaktır. “Bir dil topluluğu içinde, bölgelere, tarihsel farklılıklara, mesleklere, çeşitli sosyal gruplara, hatta cinsiyete göre oluşan farklılıklar (Karaağaç 2013, 633)” olarak tanımlanan özel dillerin bir türü de meslek dilleridir. Meslek dilleri aynı mesleği icra eden meslek gruplarının ortak argosudur ve ölçünlü dilden bazı noktalarda uzaklaşır. “Meslek dilinin kullandığı sözlük, bir mesleğe ait terim sözlüğüdür. Meslektaşlar arasındaki konuşmalarda, herkesin anladığı bir söz dizimi, fakat herkesin çok az anladığı söz ve anlamlar söz konusudur (Karaağaç 2013, 584).” İlk Türkçe ürünlerini 14. yüzyıldan itibaren vermeye başlayan Anadolu Türk tıbbının, dinî ve edebî eserler bir tarafa bırakılacak olursa, diğer birçok sahadan çok daha üretken olduğunu ifade etmek mümkündür. Başta Eski Oğuz Türkçesi dönemi olmak üzere Anadolu sahası Türkçe tıp metinleri üzerine birçok çalışma yapılmış ve yapılmaya da devam edilmektedir. Gerek tez ve gerekse kitap olarak hazırlanan bu çalışmalar daha çok hacimli eserler üzerinedir. Tez olarak çalışılmayacağı ve kitaplaştırılmayacağı düşünülen kısa metinlere yoğunlaşmamakta, bu eserlerin de tıp diline ve dönemlerinin söz varlığına katkı vereceği gerçeği göz ardı edilmektedir. Bu gerçekten hareketle Eski Oğuz Türkçesi dil özellikleri gösteren Risâle-i Bevâsîr adlı kısa metin çalışma konusu olarak seçilmiş ve işlenmiştir. Çalışmada Süleymaniye Kütüphanesi Fatih

Koleksiyonu 3545/2 arşiv numaralı nüsha esas alınmış, Manisa, Diyarbakır ve Konya nüshaları ise karşılaştırma amaçlı kullanılmıştır.

1. Risâle-i Bevâsîr'in Müellifi

Risâle-i Bevâsîr bazı kaynaklarda meşhur hekim Hacı Paşa'ya ait olduğu ifade edilen, basur hastalığının teşhis ve tedavisi üzerine kaleme alınmış bir eserdir. Eserin içeriğine geçmeden müellifi üzerine bazı değerlendirmeler yapmak istiyoruz. Eser IRCICA tarafından hazırlanan Osmanlı Tıbbî Bilimler Literatürü Tarihi (I. Cilt, s. 27-28)'nde Hacı Paşa'ya ait olarak gösterilmektedir. Süheyl Ünver (Ünver 1953), Bedi Şehsuvaroğlu (Şehsuvaroğlu vd. 1984, 31) ve İsmail Çiftcioğlu (Çiftcioğlu 2005, 98) eserin Hacı Paşa'ya ait olduğu görüşündedir. Sevgi Şar (Şar 2014, 124) risâleyi isimsiz olup Hacı Paşa'ya atfedilen eserler arasında zikr ederken; Cemil Akpınar "Bunlardan başka basur hastalığına dair Risâle-i Bevâsîr ve insan organlarının seğirmelerinden çıkarılan tıbbi manalarla ilgili İhtilâcnâme adlı Türkçe iki küçük risalenin Hacı Paşa'ya ait olduğu ileri sürülmekteyse de bunu doğrulayacak kesin deliller bulunmamaktadır (Akpınar 1996, 496)." ifadeleriyle risalenin Hacı Paşa'ya ait olup olmadığının kesin olmadığını belirtir. Adnan Adıvar (Adıvar 1991), Ali Haydar Bayat (Bayat 2010), Bursalı Mehmet Tahir (Tahir 1975), Zafer Önler (Önler 1990) ve Zikri Turan (Turan 1992) Risâle-i Bevâsîr'i Hacı Paşa'nın eserleri arasında zikr etmezler. Araştırmacılar arasında konuyla ilgili ittifak bulunmaması ve elimizdeki nüshalarda da eserin Hacı Paşa'ya ait olduğuna dair bir bilgi olmaması sebebiyle Risâle-i Bevâsîr'in, en azından şimdilik, müellifi bilinmeyen eserler arasında zikr edilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Gerek dil özellikleri ve gerekse bazı nüshaların istinsah tarihleri eserin Eski Oğuz Türkçesi döneminde kaleme alındığını göstermektedir.

2. Eserin Nüshaları

Eserin Türkiye Kütüphanelerinde tespit edebildiğimiz yedi nüshası bulunmaktadır:

Diyarbakır Nüshası: Diyarbakır İl Halk Kütüphanesi 1353/3 arşiv numarasında kayıtlı olan bu nüsha her sayfasında 19 satır bulunan 138 varaktan ibarettir. Eser Kitâbü'l-Mühimmât ve Hülâsâ Dîvan Tercümesi adlı iki tıp eseri ile birlikte ciltlenmiştir. Risâle-i Bevâsîr, yazmanın 128b-134a varakları arasındadır. Eserden sonra çeşitli meyve ve sebzelerle hazırlanan reçeller üzerine bir risale daha vardır. Harekeli nesihle yazılan eserin istinsah yılı 1519'dur.

Manisa Nüshası: Manisa İl Halk Kütüphanesinde 6516/2 arşiv numarasına kayıtlı olan eser Kitâb-ı Tıbb isimli yazarı bilinmeyen bir tıp metni ile birlikte ciltlenmiştir. Eser yazmanın 89b-98b varakları arasındadır. Harekeli nesihle yazılmış metin her sayfasında 13 satır bulunan 98 varaktan ibarettir. İstinsah tarihi 1527/1528'dir.

Konya Nüshaları:

1. Konya İl Halk Kütüphanesi Feridun Nafiz Uzluç Kitaplığı 6834/1 arşiv numarasında kayıtlı eser talik hatla yazılmış, her sayfasında yirmi yedi satır bulunan beş varaktan ibarettir. Eser dokuz risale ve bir de Hacı Paşa'nın Teshil adlı eseriyle birlikte ciltlenmiştir.
2. Konya İl Halk Kütüphanesi Antalya Elmalı İlçe Halk Kütüphanesi koleksiyonu 3016 arşiv numarasında kayıtlı nüshadır. Nesih hatla yazılmış olan eserin her sayfasında 11 satır bulunmaktadır. İstinsah tarihi belli değildir.

Bursa Nüshası:

İnebey Yazma Eser Kütüphanesi Haraççioğlu Kütüphanesi koleksiyonu 1132/3 arşiv numarasında kayıtlı olan eser nesih hatla yazılmış, her sayfasında 15 satır bulunan bir yazma içerisindedir. Risâle-i Bevâsîr istinsah tarihi belli olmayan yazmanın 100a-109b varakları arasındadır.

İstanbul Nüshaları:

1. İstanbul Üniversitesi Çapa Tıp Fakültesi Çapa Tıp Tarihi 4446//4 arşiv numarasında kayıtlı olan eser her sayfasında 15 satır bulunan 11 varaktan ibarettir. Yazmanın istinsah yılı 1699/1700'dür.
2. Süleymaniye Kütüphanesi Fatih Koleksiyonu 3545/2 arşiv numarasında kayıtlı olan eser Hacı Paşa'nın Teshil adlı eseriyle birlikte ciltlenmiştir. Risâle-i Bevâsîr, yazmanın 68a-77b varakları arasındadır. Harekeli nesih ile yazılmış eserin her sayfasında 13 satır bulunmaktadır. İstinsah yılı Hicrî dokuzuncu asırdır.

3. Eserin İçeriği:

Yedi babdan meydana gelen eserin birinci babı 68b-70a varaklar arasındadır. Bu babda basur hastalığı tarif edilerek sebepleri ve belirtileri üzerinde durulmuştur. 70a-72b varakları arasında yer alan ikinci babda basur hastalığında ve tedavi esnasında dikkat edilmesi gereken hususlar

üzerinde durulmuştur. Üçüncü bab 72b-75a varakları arasında olup basur hastalığına iyi gelen gıdalar ele alınmıştır. 75a-76a varakları arasında yer alan beşinci babda basur hastalığının tedavisinde kullanılan devaları, 76a-76b varakları arasında yer alan altıncı babda basur hastalığının tedavisinde kullanılan ilaçlar ve 76b-77a varakları arasında yer alan yedinci babda ise basurun bir türü olan rîh-i bevâsîrin tedavisi üzerinde durulur.

4. Eserin Söz Varlığı:

Metnin söz varlığı hazırlanan gramatikal dizinle ortaya konmaya çalışılmıştır. Eserdeki veriler işlenirken Türkçe kelimelerle diğer dillerden alınan kelimelerin oluşturduğu birleşik kelimeler ve alıntı kelimelere getirilen Türkçe eklerle oluşturulan kelimeler Türkçe olarak değerlendirilmiştir. Söz varlığı ile ilgili dikkat çekici hususlar şu şekilde özetlenebilir. Metnin sözlüğünde 327'si Türkçe, 323'ü Arapça, 80'i Farsça, 12'si Grekçe olmak üzere toplam 742 madde başı kelime bulunmaktadır. Türkçe madde başı kelimelerin diğer dillere oranı %44'tür. İlk bakışta bu oran düşük gibi de görünse Arapça ve Farsçadan tercümelerle başlayan bir tıp dilinde kaleme alınmış bir tıp metni için bu durumu doğal karşılamak gerekmektedir.

Eserdeki bitki adlarından 28'i Arapça, 30'u Farsça, 8'i Grekçe 26'sı Türkçedir. Bitki adlarında da Türkçe kullanım oranının (%28) düşük olduğu görülmektedir.

Türkçe: *ağ sandal, anduz, alma, arpa, ayva, bağa yaprağı, boy, böğrülce, buğday, çekirdek, delüce, deve tabanı, domalan, erük, kabağ, kara helîle, kavun, keçi boynuzu, kızıl gül, kızıl sandal, kızıl üzüm, sarmısak, sişirlüce ot, soğan, toğuz topalağı, üzüm.*

Arapça: *bâdincân, belîlec, besfâyic, buhûr-ı meryem, cevzü's-serv, circîr, demü'l-aḥaveyn, emlec, encübâr, ḥabb-ı âs, ḥabbü'r-rummân, ḥardal, ḥaşḥâş, ḥıyâr, kına, lisânü'l-ḥamel, maştakî, muḳl-ı ezrak, mürr, na'nâ, nârinç, şandal, sa'ter, sinâ-yı mekkî, summâk, şaḥm-ı hançal, tarḥûn, za'ferân.*

Farsça: *bâdâm, bâzû, benefşe, birinc, dâne çadır, emrûd, enâr, encîr, gendenâ, gilermenî, gülnâr-ı mısrî, ḥurmâ, karpuz, kehrübâ, kelem, kôz, mâzû, mercimek, nânḥuvah, nârdâng, panbuḳ, şalgâmek, şeftâlû, ṭebâşîr-i hindî, tere, tuhmuḡân, tût, türbûd, zerdâlû, zirişk.*

Grekçe: *aḳâkıyâ, isfanâḥ, kebere, kerdeme, kirâs, lîmôn, mersîn, senderôs.*

Risâle-i Bevâsîr'de toplam olarak 20 hayvan adı kullanılmıştır. Bunların üçü Arapça, biri Grekçe, 16'sı Türkçedir. Hayvan adlarında Türkçenin diğer dillere oranının (%80) oldukça yüksek olduğu görülmektedir:

Türkçe: *balık, çil, geyik, gögercin, ilan, kaz, keçi, keklık, koyın, kuş, oğlağ, ördek, örümcek, şıgır, sülük, tavşan.*

Arapça: *‘akreb, dürrāc, ferāric.*

Grekçe: *bidenōs.*

Metinde yedisi Arapça, biri Grekçe beşi de Türkçe olmak üzere on üç organ adı bulunmaktadır. Organ adlarında dikkat çeken husus temel organ adlarının hemen tamamının Türkçe, Türkçede karşılığı olmayan organ adlarının ise diğer dillerdeki biçimlerinin kullanılmış olmasıdır. Türkçe organ adlarının kullanım oranı (%62) diğer alıntı kelimelerden oldukça yüksektir.

Türkçe: *bağarsuk, bögrek, incik, kırsak, tamar*

Arapça: *beyne'l-verikeyn, em 'ā, em 'ā-yı diḳāḳ, em 'ā-yı ḡlāz, ma 'ide, maḳ 'ad, 'urūḳ*

Grekçe: *bāselīḳ*

Hastalık adlarında Arapça kelime kullanım oranının yüksekliği dikkat çekmektedir. On dokuz hastalık adı Arapça, dört hastalık adı Türkçe, bir hastalık adı ise Farsçadır. Hastalık adlarında Türkçe kelime kullanım oranı %17'dir.

Türkçe: *demregü, gözsüz bevasīr, sigil, yan başı*

Arapça: *ākile, bevāšīr, cemre, cereb, cüzām, ḥummā-yı rub ' , 'inebī bevāšīr, istisḳā, māliḥūlyā, nefḥ, riḥ, riyāḥ, ru 'āf, şar ' , seretān, şü 'lülī bevāšīr, tūtī bevāšīr, verem, zātü'l-cenb, zātü'r-riye*

Farsça: *sersām*

5. Metin

[68/a] ¹ bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm ² şükru'l-lāhi a'lā ve bi't-taḳdīm-i evlā şümme'ş-şalāvatü 'ale'n-nebiyyü'l-muştafā ³ ve ālihi'l-müctebā ve ba'd çün ḥiṭāb mükerrem cenāb mu'azzamdan ⁴ şöyle şādır oldı kim bevāšīr marazı bābında bir türki risāle te'līf ⁵ oluna ki anuñ vücūdıyla gerü kalan kitāblardan istiḡnā ḥāşıl ola ⁶ emr-i 'ālī imtişāl edüp bu risāleyi yedi bāb üzerine tertīb eyledüm ⁷ ümīzdür ki ḳabül-i ḥazret ola evvel bāb bevāšīr marazınuñ ⁸ ḥaḳīḳatin ve aḳşāmın ve esbābın ve 'alāmetlerin bildürür ikinci bāb ⁹ bevāšīrün tedbīrin ve mu'ālicesin bildürür üçüncü bāb bevāšīre ¹⁰ fā'ide eyleyen ḡızāları bildürür dördüncü bāb bevāšīr marazında isti'māl ¹¹ olan şerbetleri bildürür beşinci bāb bevāšīre ta'alluḳ dutan

edviye-i ¹² müfredeyi bildürür altıncı bāb rīḥ-i bevāsīrūñ keyfīyetin ve tedbīrin [68/b] ¹ ve ‘ilācın bildürür yedinci bāb bevāsīre fā’ide edenleri bildürür ² evvel bāb ki bevāsīrūñ ḥaḳīḳatin ve aḳsāmın ve esbābın ve ‘alā- ³ metlerin bildürür bevāsīr ‘ibāretdür ziyādeden ve sivilcilerden ki maḳ‘ad ⁴ tamarları ve ucları üzerine biter bevāsīr üç kısımdur bir kısım uvacuḳ ⁵ sigiller gibi olur aña şū’lūlī ve bir kısım daḥı üzüm dānesi gibi olur ⁶ yaşşı ya müdevver olur aña ‘inebī dērler olur ki ‘inebīnūñ rengi ürcüvānī ⁷ olur ya’nī delüce keçi boynuzı dēdükleri ağacı çiçeği gibi al renglü olur ve bir ⁸ kısmı daḥı tūt gibi süst ve yumuşaḳ ve ḳancıḳmış olur şöyle ki ekşerī ⁹ evḳāt andan ḳan sızup tereşşüh eder aña tūtī dērler ve bu üç kısım ¹⁰ her birisi maḳ‘aduñ taşrasında biter zāhir olup gözikür ve gāh olur ki ¹¹ içerü biter ḡāyib olur görünmez daşra biten bevāsīr içerü bitenden yegrekdür ¹² mu‘ālicesi āsāndur ve ba‘zı bevāsīrūñ ağzı açuḳ olur ḳanı aḳar ve ba‘zı- ¹³ sınıuñ ağzı dutulu olur ḳanı aḳmaz aña gözsüz bevāsīr dērler ekşeri [69/a] ¹ ḳatı aḡrır evḳāt zaḫmet verür meger ki ḥüsn-i tedbīr-ile şöyle edeler ki ² bevāsīrūñ māddesinden ḳarşu ziyāde nesne mütevellid olup mümtelī olmaya ³ mededi kesile aḡrımaz ola ḳan aḳan bevāsīrūñ mādām ki gereklü ḳadar ⁴ dem-be-dem ḳanı aḳadura aḡrısı olmaz ḳanı kesilüp aḳmaz olıcaḳ ya ḥaddi- ⁵ nden az aḳar olıcaḳ aḡrır zaḫmet eyler ve ḳan aḳan bevāsīrūñ ba‘zısınūñ ⁶ ḳan aḳmaḡınūñ mu‘ayyen devri olur meşelā ayda bir kez ya iki üç ayda ⁷ ya daḥı artuḳ ya eksük günlerde fi’l-cümle ma‘lūm müddetde nevbeti gelür ⁸ dāyim ol nevbet üzerine ḳan aḳar ba‘zısınūñ ḳanı aḳmanūñ mu‘ayyen ⁹ mażbūt müddet olmaz gāh taḳdīm olur gāh te’ḥīr olur gāh olur ki ¹⁰ bir zamān mütevātir aḳar ve gāh olur ki medīd aḳmaz olur dutulur bevāsīrūñ ¹¹ mütevālīd olmaḡınūñ sebebi sevdādur ya sevdāvī ḳandur eger sevdā ¹² balḡamdan mütevellid olsa bevāsīr balıḳ ḳursaḡı gibi örülmiş olur şū’lūlī ¹³ bevāsīrūñ māddesi sevdāya yaḳındur tūtīnūñ ḳana yaḳındur ‘inebīnūñ [69/b] ¹ beyn beyndür bevāsīrlü ḳişinūñ yüzünūñ rengi sarulıḡ-ıla yaşıllıḳ arasında ² olur ba‘zısınūñ saḳınūñ rengi aşlı renginden müteḡayyir olur ve sa- ³ çınūñ ve gevdesi ḳıllarınūñ dibi gicir olur ve çoḳ olur ki bevāsīr ḳanı ⁴ aḳduḡı ishāl-i demevī-y-ile müştebih olur fark bu ikisi arasında o- ⁵ ldur ki seyelān eden bevāsīr ḳan olıcaḳ maḳ‘adda veca‘ olur ve maḳ‘ad ⁶ aḡrılı olur ve gicir ve ḳan ki aḳar tamlam tamlam tekātur edüp aḳar ve hem ⁷ bevāsīr ḳanı ekser evḳāt evvel ḳara ve ḡalīz olur şonra aḳ rengi ⁸ kızılıḡa döner ve raḳīḳ olur ve bevāsīr ḳanı aḳduḡınca mādām ki ifrād ⁹ erişmeye rāḫat ve ḥıffet ḥāşıl olup ḥōş gelür ve gāh olur ki ¹⁰ maḳ‘addan aḳan ḳan ḥiç bevāsīr olmadın baḡarsuḳlardaḡı tamarlarınūñ ¹¹ aḡızları açılmaḡdan olur bevāsīrden olmaz bu marāza infitāḫ-ı evfāḫ-ı ¹² ‘urūḳ dērler eger ağzı açılan tamar em‘ā-yı ḡilāzda olursa evvel ¹³ ḡāyız

gelür kan-ıla soñına gerü gāyız¹ gelür kansuz eger em‘ā-yı diķākda [70/a]¹ olursa evvel kansuz gāyız gelür soñra kan gelür ve ekser evķāt² kan köpüklü olur ve yel kara aķ-ıla gelür ikinci bāb ki bevāsīrūñ tedbīrin³ ve mu‘ālicesin bildürür eger bevāsīr dutulu olup kan aķmazsa bāselīķ⁴ tamarından kan almak gerek beyne’l-verikeynden hacāmat eylemek gerek⁵ beyne’l-verikeyn sülük vaķtinde sülük urup sülük⁶ düşicek sülük yerine hacāmat şīşesiyle çekmek inen eyüdü eger⁷ bevāsīrūñ kanı aķarsa çok faşd eylemekden ve kusmaķdan saķınmaķ⁸ gerek ķatı zarūret olup kan gey gālib olmayınca faşd eylememek⁹ gerek ve ma‘a-hazā edicek kanuñ rengin görmek gerek eger kara olup¹⁰ yaramaz kan olursa aķıtmaķ gerek eger kızıl olup şāfī kan olursa¹¹ aķmaģa ķomayup tēzcek reg-bend-ile gerü baēlamak gerek nādīm şālih gidüp¹² sevdā-yı fāsīd gālib olmaya ve daħı bevāsīrūñ tedbīri oldur ki¹³ müşhil verüp sevdā-yı istifrāē eyleyeler ve dāyim ṭabī‘atı ķabz [70/b]¹ olmayup nerm ola şöyle ki nermlik ishāl haddine erişmeye bevāsīre² nite ki ķabz olmaķ ziyān eyler çok ishāl daħı yaramaz kuvveti sāķıṭ³ eyler gevde aruķ olur em‘ā za‘īf olur ve hem ekserī ishāl-ile ķarşu⁴ bevāsīr yerine mādde dökilür bevāsīr kanı ya efvāh-ı ‘urūķ kanı ṭabī‘atı⁵ def‘ edüp kendüden aķıcaķ mādām ki kuvvet ķatı ķavī olup taħammül⁶ eyleye hīç dutmamaķ gerek kuvvet za‘īf olmaģa başladuē ĩhsās⁷ edince aķmaģa ķomaķ gerek za‘īf eşeri belüricek ki bedenüñ kuvveti eksilmeē⁸ başlaya ve yöriyicek ayaklar za‘īf olup yörimekten üşene belki incikler⁹ yöriyicek ditreye fi’l-cümle ef‘āl ve harekāt-ı bedeni za‘īf ola ol¹⁰ vaķtın kanın dutmaķ vācibdür bevāsīr kanı ya efvāh-ı ‘urūķ kanı¹¹ hiddetince aķıcaķ ki haddi ifrāṭa erişmeye dükeli sevdāvī maraźlaruñ¹² cünün ve mālīhūlyā ve şar‘-ı sevdāvī ve cereb ve behaķ-ı esved ve demregü¹³ ve cüzām ve hummā-yı rub‘ gibi ve yan başı aērısı ve bögrek ve bēl aērısı ve sersām [71/a]¹ ve zātü’l-cenb ve zātü’r-riye ve ākile ya’nī yēnir başlar ve cemre ki aña od² göynüēi dērler sereṭān dēdükleri verem şifāsına sebep olup zāyil olur eger bu³ maraźlar yoē-ısa olmaģa ķomaz kaķan ki bevāsīr kanı ya efvāh-ı ‘urūķ kanı vaķtsuz⁴ dutılsa ya tamām haddince aķmadın kaṭ‘ eyleseler bu zıkr olan maraźlar ‘arız olur⁵ belki istiskā ve yel hāşıl olur bevāsīr olan kişiyē ṭabī‘atdan ru‘āf⁶ ya idrār-ı hayz olıcaķ ķatı fāyide eyler aşıl bevāsīr ‘ilācında oldur ki⁷ veca‘ zahmet vericek edviye-y-ile ki müsekkin-i veca‘dur teskīn-i veca‘ edeler⁸ müsekkin-i veca‘ ya şerbetlerdür ki içeler ya merhemlerdür ya zımādlardur ya nütül-⁹

¹ Kelime metinde üç kez kullanılmış olup her kullanımda açık biçimde “gāyız” olarak yazılmıştır. Ancak bu yazılış ve anlam metne uygun düşmemektedir. Diēer nüshalarda “gāyız” yerine “gālīz” yazımı dikkat çekmektedir ki zannımızca doğrusu da bu biçimdir.

lardur ya buhūrlardur ki isti‘māl eyleyeler ve kan haddeden taşra ifrāt-ıla akıcağ kanı ¹⁰ kat‘ eyler gızālar yeyüp kan bağlayıcı eşribe ve edviye içüp münāsib zūrūrlar ¹¹ ve nūṭullar isti‘māl eyleyüp kanın dutmağ gerek ve kaçan ki kanı vahtsuz dutılsa ¹² akmaz olsa zahmet eylese becid ḥammāma girmek gerek ve tamar ağzın açar bevāsīr ¹³ edviyesinden üstine urmağ gerek ve bevāsīr olan kişi sovuğ şu-y-ıla [71/b] ¹ istincā etmekden saḫınmağ gerek issi şu-y-ıla istincā eylemek gerek istincādan ² sonra bevāsīr üstini katı dutup silmek gerek belki panbuğı bevāsīr üstine komağ ³ gerek şöyle ki mā‘iyyetin neşf eyleye hīç ruṭubet kalmaya bevāsīrlü kişi şovuğ ⁴ su-y-ıla ṭahāret edicek ya issi şu-y-ıla ṭahāret edicek panbuğ-ıla ruṭubetin ⁵ gidermeyincek ki ol issi sunuğ baḫıyyesi ḳalup suya rīḥ-i bevāsīr mütevellid ⁶ olur gey saḫınmağ gerek gendenāyı ya na‘nāyı ḳaynadup suyun alup ıssıcağ-ıla ⁷ ol su-y-ıla istincā eylemek eyüdür bevāsīr kanın kat‘ eyler ve yeli ṭahlīl ⁸ eyler ve ağrıyı sākin eyler bevāsīr be-küllü zāyil olup gitmek tedbiri oldur ki ⁹ dāyim muvāfiğ gızālar yeyeler ve münāsib şerbetler içeler muḫālif gızā- ¹⁰ lardan ve şerbetlerden ve devālardan perhīz eyleyeler ve müceffif ve muḫallil ¹¹ buhūrlar eyleyeler dāyim isti‘māl eyleyeler yılda birkaç kez müşhil vaḫtında ¹² müşhil içüp bedeni tenḫıye eyleyeler ve i‘tidāl-ile ḥammāma girmek gerek ve ¹³ ḥammāmda gövdeyi ovmağ gerek ve i‘tidāl-ile ṭanlacağ acı ki henüz cū‘ [72/a] ¹ ve iştihā-yı ṭa‘ām gālib olmamış ola ḫareket ve riyāzet eylemek eyüdür ² bu resm ḫüsn-i tedbire muvāzabet eyleyicek çok olur ki bi‘l-küllüye zāyil ³ olup gider mādām ki bu tedbīr üzerine olalar ḫabṭ eylemeyeler gērü ‘avdet ⁴ eylemez eger ḫüsn-i tedbīrlikle zıkr eyledük be-küllü zāyil olmazsa anuğ dermā- ⁵ nına iki nesneden artuğ çāre yoḫdur ya demürle kesmek gerek ya devā-yı ⁶ ḫādde ḳoyup isḳāṭ eylemek gerek bu iki mu‘ālice daḫı ḫaṭardan ⁷ ḫālī degüldür her-çend ki ba‘zı kişilere nāfi‘ olup bevāsīrdan bür‘i ⁸ tām̄m ḫāşıl olur ammā ekşer kişilerin bevāsīrin kesdüklerinden sonra ⁹ ya devā-yı ḫādde ḳoyup isḳāṭ etdüklerinden sonra bevāsīr gērü biter ¹⁰ çok olur ki bevāsīr kesdüklerinden sonra evvelkinden artuğ biter belki ¹¹ çok kişilerin bevāsīrin keserler ya devā-yı ḫādde isti‘māl eyerler maḫ‘ad ¹² ḫarāb olur şöyle ki rīḥin ve gāyıtın dutmaz olur ḫalk arasında otur- ¹³ maḫdan ḳalır belki ekşerin bevāsīr nevāşıra dönüp helāk olur bes [72/b] ¹ böyle olsa ḫüsn-i tedbīr ve müsekkenāt-ı veca‘ı iḳtişār eyleyüp bevāsīri ² kendüligine komağ yegrekdür çün zahmet eylemeye anuğ durduğından hīç ziyān ³ yoḫdur üçüncü bāb ki bevāsīre fāyide eyleyen gızāları ve ziyān eyleyen ⁴ gızāları bildürür her gızā ki muratṭıb ve müsemmin ola ki andan ṭatlı ve şālih ⁵ kan mütevellid olur cereb şörvālar gibi semiz ḳoyın etile ve emer oğlağ etile ⁶ ve semiz tavuğ etile ve müsemmin ferāric-ile bişmiş ola ve nīm-

bişişt yumurda ⁷ şarusın ve rakīk cüzāblar bevāsīre fāyide eyler ısfanāh aşı ki şatlu ⁸ bādām yağıyla ya şīrūgan-ıla bişmiş ola ishāl olmayıcağ ve bātında ⁹ rīh ve nefh olmayıcağ hamīrlü rişte aşı münāsibdür ve harāret ve ‘aşaş ¹⁰ olmayıcağ gendenā ve bişmiş soğan yémek iyüdür gendenā bevāsīr yélin taḥlīl éder ¹¹ ve kanın keser ve cimā‘ arzūsın ḥarekete getirür ve soğan yéyicek bevāsīrūñ ¹² ağızın açar ve menīyi ziyāde eyler bevāsīrūñ kanı becid akıcağ gendenā yémek eyüdür ¹³ kanı dutılup aqmayıcağ ki aqmağa iḥtiyāc ola soğan yémek eyüdür gendenā daḥı [73/a] ¹ soğan daḥı sovuğ bevāsīre eyüdür issi bevāsīre eyü degül qatı maḥrürü'l-mizāc ² kişi gendenāyı ya soğanı çok isti‘māl eyleyicek kanın göyündürür bevāsīri nā- ³ ziyān eyler ve kelem aşın yémek sovuğ bevāsīre eyüdür ve cimā‘ arzūsın ḥarekete ⁴ getirür lākin muşadda‘dur semiz tavuğ-ıla ya koyın etile bişürmek gerek tā tev- ⁵ līd-i sevdā olmaya ve ṭabī‘atı kabz eylemeye sayağıyla daḥı bişürmek eyüdür ⁶ kōz yağı ve na‘nā‘ ve boy sovuğ bevāsīre eyüdür kaçan ṭabī‘at kabz ⁷ olsa qarı bidnōs şōrvāsın ki ısfanāh-ıla ya bāzū-y-ıla bişmiş ola ⁸ içmek eyüdür ṭabī‘atı telyīn eyler eger ṭabī‘at kabz olup bātında rīh ⁹ ve nefh daḥı olursa bidenōs şōrvāsın ısfanāh ya bāzū katmamak gerek belki ¹⁰ üç direm ayva² içi yaşıl besfāyic tūsin qazıyup yumşak dōgüp bir kīse ¹¹ içine koyup ağızın bağlayup bidnōs-ıla bile bişürmek gerek tamām bişicek ¹² ol kīseyi qatı sıkalar besfāyicūñ kuvveti şōrvāya çıka besfāyicūñ ¹³ cirmin yabāna atalar bu ğızā şālīhdür bevāsīre fāyide éder bevāsīr yélin [73/b] ¹ taḥlīl eyler ṭabī‘atı nerm eyler eger birer kıızıl üzüm daḥı qatarlar-ısa eyüdür kabzı ² daḥı tēz giderür ṭabī‘atı ḥadden daşra nerm olup ishāl olıcağ ki ishā- ³ lden üşeneler ya bevāsīr kanı çok aqsa birinc aşı ve nārdāng ki ḥabbū‘r-rumān ⁴ dērler dōgüp bişüreler ve summāk aşı ki birez na‘nā‘ qatalar saqız-ıla tā‘ṭīr eyleyeler ⁵ eyüdür nārdāng daḥı birez na‘nā‘ ve birez saqız katmak gerek summākı birinc-ile bişürmek ⁶ daḥı eyüdür eger ishāl-ile harāret ğālib olursa qavrulmuş arpadan cevāv ⁷ bişürüp içmek gerek eger şandal şarābı daḥı qatarlarsa daḥı revādur ve dürrāc ⁸ ve keklik ve çil etin yémek daḥı eyüdür ve ishāl olup harāret olmayıcağ ve ha- ⁹ zıma qavī olmayıcağ keçi bögreği yağıyla dāne birinc bişürüp yémek eyüdür kabz ¹⁰ eyler ve her ğızā kim müvellid-i sevdā ola ya yaramaz kan tevlīd eyleye ya her nesne ¹¹ ki kanı göyündüre issi etler gibi ve issi tereler gibi nite ki kerdeme ve circīr ve tarḥūn ¹² ve sarmısağdur bevāsīre ziyān éder yémemek gerek ve qadīmden şığır eti ¹³ ve keçi eti ve qaz eti ve ördek eti dükeli suda olan kuşlar etinden ve geyik [74/a] ¹ ve tavşan ve gögercin etinden ve

² Kelime metinde ayu olarak yazılmıştır ancak diğer nüshalarda ayva olarak yazılmış olması ve bağlama da bu biçimin uygun olması dikkate alınarak ayva tercih edilmiştir.

südden ve yoğurtdan ve penīrden ve kıymaktan ² fi'l-cümle erük aşıldan ve balıktan ve kıtacı
 duzlu ve ekşi nesnelere hūşūşā ³ sirkelü nesnelere ve ābkāmeden ve fuḳā'dan ve hādde
 nesnelere ve hārdal ⁴ ve sa'ter gibi ve serī'ü'l-istihāle ve serī'ü'l-fesāde yemişlerden kıvun
 ve zer- ⁵ dālū ve tūt ve kirās gibi ihtirāz-ı küllī eylemek gerek ishāl olursa ya ⁶ rīh-i bevāsīr
 zahmet eyleser ki bātında nefh ve temeddüd ola ve ter yemişlerden ⁷ kırpuz ve hıyār ve erük
 ve şeftālū ve enār gibi perhīz eylemek gerek kıpan ⁸ ishāl olmaz-ısa ve hārāret ve 'aṭaş
 olmasa āğ üzümde zebībden ⁹ ve encīrden evḳāt yemek revādur ve bedende hārāret olup
 ishāl ve nefh ¹⁰ olmayacak hıyār içinden yemek ziyān eylemez hūşūşā ki nebāt şekerle yeyeler
¹¹ ṭabī'at nerm olup ve ishāl olıcağ ki bātında rīh nefh olmaya acla emrūd ¹² ve ayva ve alma
 yemek eyüdür ve ishāl nefh olmayacak datlu ve ekşi enār kıarışdu- ¹³ rup yemek eyüdür hūşūşā
 ki hārāret ve şafrā ḡālib ola hārāret [74/b] ¹ ḡālib olup ve şafrā ḡālib olup zahmet verürse
 summāk ve nārdāng ² aşı ve zirişk aşı ve kıruk ve ekşi alma aşı ve kıruğ-ıla kıbağ aşı yemek
 kıyurmaz ³ hūşūşā ki bu aşıları birez na'nā' ve maştakī-y-ile işlāh edeler ve eger birez ⁴ kıru
 üzüm dahı kıatarlarsa ekşiligin birez gidere dahı yegrekdür ve hārāret ve şafrā ⁵ ḡālib olıcağ eti
 kıruk suyına veyā nārinc suyına veyā bişmiş līmōn suyına ⁶ banup yemek kıyurmaz ammā
 meh-mā-emken ekşilerde saḳınmağ yegrekdür ve hūrmā ⁷ yemek ziyān eyer kıru encīr çok
 yememek gerek ve sovuğ sudan ifrāt-ıla ⁸ içmemek gerek ṭa'ām üstine yarum sā'at geçmedin
 tēzcek su içmemek ⁹ gerek ve sūkürde hūşūşā ki kıuvvetlü şarāb içüp esirmekde saḳınmağ
 gerek ¹⁰ ve mercimek ve bögrölce ve bādincān ve domalan ve neffāh nesnelere perhīz
 eylemek ¹¹ gerek şālīh ḡızālar ki serī'ü'l-hāzm ola yemek gerek ve eyü bişmiş aru ¹² buğday
 etmegi ki furūnda ya tennūrda bişmiş ola duzı ve hāmīri yerince ola ¹³ yemek eyüdür yufḳa ve
 bazlamac ve bişi ve hāmīrsüz etmek yemek eyü degöldür [75/a] ¹ etmegün hāmīrin yoğurıcağ
 birez saḳız kıatmağ gerek inen eyüdür ve ishāl vākı' olıcağ ² ya bevāsīr kıanı aḳıcağ suyu
 kızmış demür-ile ṭağlayup sovuğup susayıcağ andan ³ su yerine içmek gerek ve emleci
 ısladup suyun su yerine içmek inen eyüdür bu üç ⁴ su ki zıkr eyledük bevāsīre fāyide eder
 ṭabī'atı kıabz eyer bevāsīr kıanın ⁵ kıaṭ' eyer hem kıuvvet verür cima'ı kıavī eyer dördüncü bāb
 ki bevāsīr marāzında ⁶ isti'māl olunur şerbetler ki bevāsīre eyüdür anı bildürür encübār şerbeti
⁷ em'āya kıuvvet eyer ve evfāh-ı 'urūğ kıanın ve bevāsīr kıanın kıaṭ' eyer ṭabī'atı kıabz ⁸
 eylemez bu hāşıyyet inen şerīf hāşıyyetdür vāḳt olur ki ṭabī'atı kıabz ⁹ olup em'āda sıḳl yābis
 muḥtebis olur ve bevāsīr kıanı evfāh-ı 'urūğ ¹⁰ kıanı seyelān eder bu hāletde kıabız şerbet
 vermek yaramaz şarāb-ı encübār ¹¹ vermek gerek ki kıanı kıaṭ' eyleye ṭabī'atı kıabz eylemeye

şarāb-ı emlec müzmin ¹² bevāsīre eyüdür em‘āya ve ‘aşāba kuvvet verür ve bevāsīr kanın keser ve ¹³ ‘aşaşı sākin eyler ve cimā‘ı kavī eyler ve ṭabī‘atı kabz eyler şarāb-ı şandaleyn [75/b] ¹ ya‘nī kızıl şandaldan ve aq şandaldan qarışdurup şerbet bişürüp içmek bevāsīr kanın ² ve efvāh-ı ‘urūq kanın ve ishāl-i demevī kanın kaṭ‘ eyler ṭabī‘atı kabz eyler şarāb-ı ḥabb-ı ³ ās ṭabī‘atı kabz eyler ve seyelān demi kaṭ‘ eyler şarāb-ı lisānū‘l-ḥamel ya‘nī ⁴ siñirlüce ot şerbeti ki aña bağa yaprağı dērler kanı kaṭ‘ eyler ṭabī‘atı ⁵ kabz eyler şarāb-ı müdebber ki ṭabī‘atı telyīn eyleye ve riyāḥī taḥlīl eyleye ve bevāsīre fā‘ide eyleye ve balgāmı ve sevdāyı ve şafrāyı ⁶ ishāl ede dem-be-dem içecek ṭabī‘atı kabz olmağa koymaya besfāyic yumuşak ⁷ dögülmiş elli direm aq eyü mücevvef türbüd ki nīm-kūft dögülmiş ola on ⁸ direm kara helīle nīm-kūft dögülmiş yigirmi direm sinā-yı mekkī yaprağı on beş ⁹ direm benefşe otuz direm bu mecmū‘ın kaynadalar süzeler suyn alalar üç yüz ¹⁰ direm aq şeker-ile kıvāma getüreler ṭabī‘atı kabz olıcaq şabāḥ bu şerbetden ¹¹ otuz direm altmış yētmiş direm issi su-y-ıla ḥall edüp içe ishāl eyledügi ¹² meclisün ‘adedi kadar eyyām içmegin te’ḥīr eyleyeler gerü ḥacet olursa ¹³ ol eyyāmdan sonra gerü içeler beşinci bāb ki bevāsīre ta‘alluq dutan [76/a] ¹ edviye-i müfredeyi bildürür zencārı dögüp tūtī bevāsīrün üstine saçıcaq bevā- ² sīri düşürür ve kaṭ‘ eyler ‘akrebleri dirile kaynar zeyt yağı içine birağup ³ birkaç kaynadıcaq ki ‘akreblerün kuvveti yağa çıka ol yağı bevāsīr üstine ⁴ dürticek ağrısın keser bevāsīri qurıdur düşürür sulu ve ruṭūbetlü bevāsīre dūr- ⁵ ticek ağrısın keser ve qurıdur ve qaracasın oñuldur kanın keser altıncı bāb ⁶ bevāsīre fāyide edenleri bildürür sığır incügi iligi ve acı zerdālūnuñ ⁷ çekirdegi yağı ve muql-ı ezraḥ her birisin bevāsīre dürtmek ya dükelin qarışdurup ⁸ dürtmek eyüdür ağrısın sākin eyler ve māddesin taḥlīl eder ⁹ ve zerkū‘l-ḥamām ve kına ki aña dāne çadır dērler ve sığır ödi ve buḥūr-ı meryem ¹⁰ dedükleri nebāt ki añun kökine deve ṭabanı dērler ve toñuz ¹¹ topalağı şalgamek dērler her birisin bevāsīr üstine urıcaq ağzın açar kanın ¹² aqıdur daḥı bu edviyeleri dögüp bevāsīr üstine ekicek bevāsīri göyündürür ṭağlar ¹³ kanın keser ki aña demū‘l-aḥaveyn ve mercān dibin ki aña büssed dērler ve gülnār-ı [76/b] ¹ mışrī ve gilermenī ve aqākıyā ve māsū ve incübār dögüp her birinden yaluñuz ² döküp qarışdurup bevāsīr üstine ekicek kanın dutar ve örümcek evin ³ ve ṭavşan derisinün tūsin daḥı bevāsīr üstine koyıcaq kanın bağlar dibindeki ⁴ şaru kabın ki bādincān zāhirine yapışmışdur ve kebere dibi kabın ve ilan ⁵ kavın ve şaḥm-ı ḥançal ve mürr ve muql-ı ezraḥ soğan ve gendenā toḥmı ve mersīn ⁶ yaprağın ve anduz ki aña cevzü’s-serv dērler her birisin yaluñuz ⁷ dögüp birbirine qarışdurup buḥūr eylemek bevāsīrün ağrısın sākin eyler ve ⁸ rīḥin taḥlīl eder ve kanın kaṭ‘

eyleyler kurudur belki bir zamān müdāvemmet eyleyüp ⁹ becid buhūr eyleyicek bevāsīri kurudur düşürür yedinci bāb ki bevāsīrūñ ¹⁰ rīh ‘ilācın bildürür demü’l-aḥaveyn ve maştakī ve gil-ermenī incübār ve ¹¹ senderōs ve ṭebāšīr-i hindī ve gülnār-ı mıšrī ve şamğ-ı ‘arabī her birinden ¹² bir cüz ve bu mecmū‘ın dögeler eleyeler qarışduralar ḥācet vaktında üç diremin ¹³ alalar incübār şarābıyla ya lisānū’l-ḥamel şarābıyla ya şandal şarābıyla ya mersīn [77/a] ¹ yemiş şarābıyla yoğurup ma‘ide ḥālī-y-iken yalayalar ‘ilāc ki ishālī kaṭ’ eyleye ² ve bevāsīr ve efvāh-ı ‘urūḫ ḳanın ve ishāl-i demevīyi bağıya ḳuru kıızıl gül beş ³ direm tuhmuğān ve ṭebāšīr-i hindī ve ḥaṣḥāş ḳabı ve kehrübā uvağı ve gülnār-ı ⁴ mıšrī ve şamğ-ı ‘arabī üçer direm nişāsta ve keşīrā ve maştakī ikişer direm ⁵ za‘ferān bir direm kıızıl şandal dört direm demü’l-aḥaveyn ve incübār üçer ⁶ direm şamğ-ı ‘arabīyle keşīrāyı evvel ısladalar tamām ıslanıcak za‘ferān ḳatup ⁷ ḳaşuğ-ıla çok qarışduralar tā ḥall olup birbiriyle gökçek qarışa andan ⁸ sonra gērü ḳalan edviyeyi dögüp eleyüp ol ıslanmış şamğ ve keşīrā-y-ıla qar- ⁹ ısduralar havāna ḳoyup ḥamīrin ya‘nī bu qarışmış edviyeyi dögeler tā edviye bir ¹⁰ birile qarışa andan sonra ḳurslar eleyeler ḳursuñ her biri iki buçuḫ direm ¹¹ ola elek üstinde ḳoyup gölgede ḳurıdalar ḥācet vaktında ḳursuñ ¹² birin dögeler sufūf için zıkr eyledüğümüz şerbetlerūñ birisiyle yoğurup ¹³ ma‘ide ḥālī olıcak yalayalar ki bevāsīre fāyide eyleye ḳanın kese ve yēlin [77/b] ¹ taḥlīl eyleye ḳara helīle ve belīlec ve emlec ve nāñḥuvah toḥmı eger bulunmazsa gendenā ² toḥmı her birinden beşer direm muḳlu ezraḫ yigirmi direm bu mecmū‘ın dögeler eleyeler ³ gendenā suyla yoğurup ḥablar eleyeler ḥācet vaktında iki üç direm ⁴ dürteler dögeler issi suyla içeler ki bevāsīre fāyide eyleye in-şā’allāhü te‘alā temmet

6. Dizin

ābkāme	<Far. Yoğurt, süt, ekmek kurusu, üzerlik tohumu ve sirkeyle yapılan bir tür katık. -1- ā.+ den 74a/3	a.- maḳdan 69b/11
ac	Aç. -2- a.+ la 71b/13, 74a/11	açuk Açık. -1- a. 68b/12
acı	Acı. -1- a. 76a/6	‘aded < Ar. Tane, sayı. -1- ‘a.+ i 75b/12
aç -	Açmak. -3- a.- ar 71a/12, 72b/12, 76a/11	ağac Ağaç. -1- a.+ ı 68b/7
açıl -	Açılmak. -2- a.- an 69b/12	ağız 1. Ağız. 2.Kapların veya içi boş şeylerin açık tarafı. -8- a.+ ı 68b/12, 68b/13, 69b/12 a.+ ın 71a/12, 72b/12, 73a/11, 76a/11 a.+ ları 69b/11

- ağrı** Ağrı, hastalık. -8-
a.+ sı 69a/4, 70b/13, 70b/13
a.+ sın 76a/4, 76a/5, 76b/7
a.+ sın 76a/8
a.+ y 71b/8
- ağrı -** Ağrımak. -3-
a.- maz ola 69a/3
a.- r 69a/1, 69a/5
- ağrılı** Ağrılı. -1-
a. 69b/6
- ağ** Ak, beyaz. -5-
a. 69b/7, 74a/8, 75b/10, 75b/7
a.+ ıla 70a/2
- ağ -** Akmak. -30-
a.- an 69a/3, 69a/5, 69b/10
a.- ar 68b/12, 69a/5, 69a/10, 69a/8,
69b/6, 69b/6
a.- arsa 70a/7
a.- duğı 69b/4
a.- duğınca 69b/8
a.- ıcağ 70b/11, 70b/5, 71a/9,
72b/12, 75a/2
a.- madın 71a/4
a.- mağa 70a/11, 70b/7, 72b/13
a.- mağınun 69a/6
a.- manun 69a/8
a.- mayıcağ 72b/13
a.- maz 68b/13
a.- maz 69a/4, 69a/10, 71a/12
a.- mazsa 70a/3
a.- sa 73b/3
- ağadur -** Sürekli akmak. -1-
a.- a 69a/4
- ağakıyā** <Gr. Mısır'da yetişen kust ağacının meyvesinden çıkarılan usare (*Succus acaciae*). -1-
a. 76b/1
- ağıt -** Akıtmak. -2-
a.- mağ 70a/10
- a.- ur 76a/12
- ākile** <Ar. Yenirce denilen yara. -1-
ā. 71a/1
- 'akreb** <Ar. Akrep. -2-
'a.+ leri 76a/2
'a.+ lerün 76a/3
- aksām** <Ar. Parçalar, bölümler. -2-
a.+ ın 68a/8, 68b/2
- ağ şandal** <Ar. Sandal ağacı, ak sandal (*Santalum album*). -1-
a.+ dan 75b/1
- al** Kırmızı. -1-
a. 68b/7
- al -** Almak. -4-
a.- alar 75b/9, 76b/13
ğan a.- mağ 70a/4
a.- up 71b/6
- 'alāmet** <Ar. Belirti, iz. -2-
'a.+ lerin 68a/8, 68b/2
- 'ālī** <Ar. Büyük, yüce. -1-
emr-i 'ā. 68a/6
- alma** Elma (*Pirus malus*). -2-
a. 74a/12, 74b/2
- altıncı** Altıncı. -2-
a. 68a/12, 76a/5
- altmış** Altmış. -1-
a. 75b/11
- ammā** <Ar. Ama. -2-
a. 72a/8, 74b/6
- ağa** Ona. -9-
a.. 68b/13, 68b/5, 68b/6, 68b/9, 71a/1,
75b/4, 76a/13, 76a/9, 76b/6
- andan** Ondan. -5-
a.. 68b/9, 72b/4, 75a/2, 77a/10, 77a/7
- anduz** Andız otu, kanes (*Inula helenium*). -1-
a. 76b/6
- anı** Onu. -1-
a. 75a/6
- anun** Onun. -4-

	a. 68a/5, 72a/4, 72b/2, 76a/10	ayva	Ayva (<i>Cydonia oblonga</i>). -1-
ara	Ara, mesafe . -3-		a. 73a/10, 74a/12
	a.+ sında 69b/1, 69b/4, 72a/12	az	Çok karşıtı, az. -1-
‘arız	<Ar. Vaka, vaki olan şey. -1-		a. 69a/5
	‘ā. olur 71a/4	bāb	<Ar. Bölüm, kısım. -16-
arpa	Arpa (<i>Hordeum vulgare</i>). -1-		b. 68a/10, 68a/11, 68a/12, 68a/6,
	a.+ dan 73b/6		68a/7, 68a/8, 68a/9, 68b/1, 68b/2, 70a/2, 72b/3,
artuk	Fazla. -3-		75a/5, 75b/13, 76a/5, 76b/9
	a. 69a/7, 72a/10, 72a/5		b.+ ında 68a/4
aru	Yabancı şeylerden arınmış, katışıksız,	ba‘d	<Ar. Sonra, ardından. -1-
saf, halis. -1-			b. 68a/3
	a. 74b/11	bādām	<Far. Badem (<i>Amygdalus communis</i>).
aruḳ	Zayıf, cılız. -1-		-1-
	a. olur 70b/3		b. 72b/8
arzū	<Far. Arzu, istek. -2-	bādincān	<Ar. Patlıcan (<i>Solanum melongena</i>).
	a.+ sını 72b/11, 73a/3		-2-
‘aşāb	<Ar. Sinir. -1-		b. 74b/10, 76b/4
	‘a.+ a 75a/12	bağarsuḳ	Bağırsak. -1-
āsān	<Far. Kolay. -1-		b.+ lardağı 69b/10
	ā.+ dur 68b/12	bağa yaprağı	Sinirotu (<i>Plantago</i>). -1-
aşıl	<Ar. Bir şeyin kendisi, gerçeği. -3-		b. 75b/4
	a. 69b/2, 71a/6	bağla -	Bağlamak, tutmak, durmak. -5-
	a.+ ından 74a/2		b.- maḳ 70a/11
aş	Aş, yemek. -10-		b.- r 76b/3
	a.+ ı 72b/7, 72b/9, 73b/3, 73b/4, 74b/2,		b.- ya 77a/2
74b/2, 74b/2, 74b/2			b.- yıcı 71a/10
	a.+ ın 73a/3		b.- yup 73a/11
	a.+ ları 74b/3	bakıyye	<Ar. Artan, geri kalan, artık. -1-
at -	Atmak. -1-		b.+ si 71b/5
	a.- alar 73a/13	balgam	<Gr. Balgam. -2-
‘aṭaş	<Ar. Susama, susuzluk. -3-		b.+ dan 69a/12
	‘a. 72b/9, 74a/8		b.+ ı 75b/5
	‘a.+ ı 75a/13	balıḳ	Balık. -2-
‘avdet	<Ar. Geri gelme, dönme, dönüş. -1-		b. 69a/12
	‘a. eylemez 72a/3		b.+ dan 74a/2
ay	Ay. -2-	ban -	Banmak. -1-
	a.+ da 69a/6, 69a/6		b.- up 74b/6
ayaḳ	Ayak. -1-	bāseliḳ	<Gr. Şahdamar -1-
	a.+ lar 70b/8		b. 70a/3

- başla** - Başlamak. -3-
b.- duğın 70b/6
b.- r 71a/1
b.- ya 70b/8
- bâtin** <Ar. İç, iç yüz. -4-
b.+ da 72b/8, 73a/8, 74a/11, 74a/6
- ba'zı** <Ar. Bazı. -6-
b. 68b/12, 72a/7
b.+ sınığ 68b/12, 69a/5, 69a/8, 69b/2
- bazlamac** Kalın açılmış yufka ekmeği, küçük saç pidesi. -1-
b. 74b/13
- bāzū** <Far. Ispanakgillerden, yaprakları sebze olarak kullanılan bir bitki, yaban pancarı, yabancı ıspanak, pazı (*Beta vulgaris varicicla*). -2-
b. 73a/9
b.+ yıla 73a/7
- becid** <Ar. İyice, sağlam bir şekilde; çok. -3-
b. 71a/12, 72b/12, 76b/9
- beden** <Ar. Beden, vücut. -4-
b.+ de 74a/9
b.+ i 71b/12
harekât-ı b.+ i 70b/9
b.+ üğ 70b/7
- behağ** <Ar. İnsan derisinde pul pul beyazlık ve alaca bir renk meydana getiren bir çeşit hastalık -1-
b.-ı esved 70b/12
- be-küllü** <Ar. Hepsi, tamamı; tamamen. -2-
b. 71b/8, 72a/4
- bél** Bel. -1-
b. 70b/13
- belilec** <Ar. Belile otu (*Bellerica myrobalan*). -1-
b. 77b/1
- belki** <Ar.-Far. Belki. -7-
b.70b/8, 71a/5, 71b/2, 72a/10, 72a/13, 73a/9, 76b/8
- belür** - Belirmek, ortaya çıkmak. -1-
b.- ıcek 70b/7
- benefşe** <Far. Menekşe (*Viola tricolor*). -1-
b. 75b/9
- besfâyic** <Ar. Bespaye (*Polypodium vulgare*). -4-
b. 73a/10, 75b/6
b.+ üğ 73a/12, 73a/12
- bêş** Beş. -2-
b. 75b/8, 77a/2
- bêşer** Beşer. -1-
b. 77b/2
- bêşinci** Beşinci. -2-
b. 68a/11, 75b/13
- bevâşîr** <Ar. Bkz. Bevâşîr. -1-
b. 68a/4
- bevâsîr** <Ar. Basur, hemoroid, basur deliği. -96-
b. 68a/10, 68a/7, 68b/11, 68b/13, 68b/3, 68b/4, 69a/12, 69b/3, 69b/5, 69b/7, 69b/8, 70a/3, 70b/10, 70b/4, 70b/4, 71a/12, 71a/13, 71a/3, 71a/6, 71b/2, 71b/2, 71b/7, 71b/8, 72a/10, 72a/13, 72a/9, 72b/10, 73a/13, 73b/3, 75a/12, 75a/2, 75a/4, 75a/5, 75a/7, 75a/9, 75b/1, 76a/11, 76a/12, 76a/3, 76b/2, 76b/3, 77a/2
rîh-i b. 71b/5, 74a/6
b.+ den 69b/11, 72a/7
b.+ e 68a/11, 68a/9, 68b/1, 70b/1, 72b/3, 72b/7, 73a/1, 73a/1, 73a/13, 73a/3, 73a/6, 73b/12, 75a/12, 75a/4, 75b/5, 75a/6, 75b/13, 76a/4, 76a/6, 76a/7, 77a/13, 77b/4
b.+ i 72b/1, 73a/2, 76a/1, 76a/12, 76a/4, 76b/9
b.+ in 72a/11, 72a/8
b. olan 71a/13, 71a/5
b. olmadın 69b/10

- b.+ üñ 68a/9, 68b/12, 68b/2, 69a/10, 69a/13, 69a/2, 69a/3, 69a/5, 70a/12, 70a/2, 70a/7, 72b/11, 72b/12, 76a/1, 76b/7, 76b/9
rîh-i b.+ üñ 68a/12
- bevāsīrlü** <Ar.+T. Basurlu, basur hastalığı olan. -2-
b. 69b/1, 71b/3
- beyn** <Ar. Ara, aralık. -2-
b. 69b/1
b.+ dür 69b/1
- beyne'l-verikeyn** <Ar. İki kalça kemiği arası. -2-
b. 70a/5
b.+ den 70a/4
- bırak** - Bırakmak. -1-
b.- up 76a/2
- bidenōs** <Gr. (Peteinos) Horoz -1-
b. 73a/9
- bidnōs** bkz. bidenōs. -2-
b. 73a/7
b.+ ıla 73a/11
- bildür**- Herhangi bir şeyi haber vermek. -14-
b.- ür 68a/10, 68a/11, 68a/12, 68a/8, 68a/9, 68b/1, 68b/1, 68b/3, 70a/3, 72b/4, 75a/6, 76a/1, 76a/6, 76b/10
- bile** Birlikte, beraber, ile. -1-
b. 73a/11
- bi'l-küllīye** <Ar. Bütünü, tamamen. -1-
b. 72a/2
- bir** Bir; herhangi bir. -22-
b. 68a/4, 68b/4, 68b/5, 68b/7, 69a/6, 69a/10, 69a/10, 73a/10, 76b/8, 76b/12, 76b/12, 77a/5
b.+ i 77a/10
b.+ inden 76b/1, 76b/11, 77b/2
b.+ in 77a/12
b.+ isi 68b/10
b.+ isin 76a/11, 76a/7, 76b/6
b.+ isiyle 77a/12
- birbiri** Karşılıklı olarak bir diğeri. -3-
b.+ le 77a/9
b.+ ne 76b/7
b.+ yle 77a/7
- birer** Birer. -1-
b. 73b/1
- birez** Biraz. -7-
b. 73b/4, 73b/5, 74b/3, 74b/4, 75a/1
- birinc** <Far. Pirinç. -3-
b. 73b/3, 73b/9
b.+ ile 73b/5
- birkaç** Çok olmayan, az sayıda, az. -2-
b. 71b/11, 76a/3
- biş** - Pişmek. -8-
b.- icked 73a/11
b.- miş 72b/6, 72b/8, 72b/10, 73a/7, 74b/11, 74b/5, 74b/12
- bişi** Yağda kızartılmış çörek, pişi. -1-
b. 74b/13
- bişür** - Pişirmek. -8-
b.- eler 73b/4
b.- mek 73a/11, 73a/4, 73a/5, 73b/5
b.- üp 73b/7, 73b/9, 75b/1
- bit** - Oluşmak, meydana gelmek. -7-
b.- en 68b/11
b.- enden 68b/11
b.- er 68b/10, 68b/11, 68b/4, 72a/10, 72a/9
- boy** Çemen otu, boyotu (*Foenum-graecum*). -1-
b. 73a/6
- bögrek** Böbrek. -2-
b. 70b/13
b.+ i 73b/9
- bögrülce** Fasulyeye benzer bir bitki, börülce (*Vigna sinensis*). -1-
b. 74b/10
- böyle** Böyle, bu şekilde. -1-
b. olsa 72b/1

- bu** Bu. -20-
b. 68a/6, 68b/9, 69b/11, 69b/4, 71a/2, 71a/4, 72a/2, 72a/3, 72a/6, 73a/13, 74b/3, 75a/10, 75a/3, 75a/8, 75b/10, 75b/9, 76a/12, 76b/12, 77a/9, 77b/2
- buçuk** Buçuk, yarım. -1-
b. 77a/10
- buğday** Buğday (*Triticum aestivum*). -1-
b. 74b/12
- buğür** <Ar. Buhur. -4-
b. eylemek 76b/7
b. eyleyicek 76b/9
b.+ lar eyleyeler 71b/11
b.+ lardur 71a/9
- buğür-1 meryem** <Ar. Yer somunu, macar şalgamı (*Cyclamen cilicicum*). -1-
b. 76a/9
- bulun -** Bulunmak. -1-
b.- mazsa 77b/1
- bür'** <Ar. Hastanın iyiliğe yüz tutması. -1-
b.+ i 72a/7
- büssed** <Ar. Mercan. -1-
b. 76a/13
- cemre** <Ar. Kabarcıklar biçiminde beliren ateşli bir cilt hastalığı. -1-
c. 71a/1
- cenāb** <Ar. Yüce. -1-
c. 68a/3
- cereb** <Ar. Uyuz hastalığı. -2-
c. 70b/12, 72b/5
- cevāv** <Far. Arpa ile yapılan bir tür yiyecek. -1-
c. 73b/6
- cevzü's-serv** <Ar. Servi kozalağı (*Fructus cupres saceae*). -1-
c. 76b/6
- circīr** <Ar. Su teresi, kekeş (*Nastrutium officinale*). -1-
c. 73b/11
- cimā'** <Ar. Cinsel birleşme. -4-
c. 72b/11, 73a/3
c.+ ı 75a/5, 75a/13
- cirm** <Ar. Posa, suyu ve özü alınmış yiyecek. -1-
c.+ in 73a/13
- cū'** <Ar. Açlık. -1-
c. 71b/13
- cünūn** <Ar. Delirme, çıldırma, delilik. -1-
c. 70b/12
- cüz** <Ar. Cüz, az miktar, biraz. -1-
c. 76b/12
- cüzāb** <Ar. Çekici, cezb edici. -1-
c.+ lar 72b/7
- cüzām** <Ar. Cüzam hastalığı. -1-
c. 70b/13
- çāre** <Far. Çare, umar. -1-
ç. 72a/5
- çek -** Çekmek. -1-
ç.- mek 70a/6
- çekirdek** Çekirdek. -1-
ç.+ i 76a/7
- çık -** Çıkmak, belirlemek. -2-
ç.- a 73a/12, 76a/3
- çiçek** Çiçek. -1-
ç.+ i 68b/7
- çil** Orman tavuğugillerden, eti için avlanan, ormanlarda yaşayan bir kuş, dağ tavuğu. -1-
ç. 73b/8
- çok** Çok. -10-
ç. 69b/3, 70a/7, 70b/2, 72a/2, 72a/10, 72a/11, 73a/2, 73b/3, 74b/7, 77a/7
- çün** <Far. Çünkü, nasıl ki, ne zaman ki. -2-
ç. 68a/3, 72b/2
- dağı** Dahi, da, de, daha, hâlâ, hem, ve, yine -21-

- d. 68b/5, 68b/8, 69a/7, 70a/12, 70b/2,
72a/6, 72b/13, 73a/1, 73a/5, 73a/9, 73b/1,
73b/2, 73b/5, 73b/6, 73b/7, 73b/7, 73b/8,
74b/4, 74b/4, 76a/12, 76b/3
- dāne** <Far. Tane, tohum. -2-
d. 73b/9
d.+ si 68b/5
- dāne çadır** <Far. Çadıruşağı bitkisi ve bundan
elde edilen bir zamk (*Dorema ammoniacum*).
-1-
d. 76a/9
- daşra** Dışarı. -2-
d. 68b/11, 73b/2
- datlu** Tatlı. -1-
d. 74a/12
- dāyim** <Ar. Devamlı, sürekli. -4-
d. 70a/13, 71b/11, 71b/9
d. ol 69a/8
- dê -** Demek, söylemek. -15-
d.- dükleri 68b/7, 71a/2, 76a/10
d.- rler 68b/6, 68b/13, 68b/9, 69b/12,
71a/2, 73b/4, 75b/4, 76a/10, 76a/11, 76a/13,
76a/9, 76b/6
- def** <Ar. Savmak, def etmek. -1-
d. édüp 70b/5
- degül** Değil. -3-
d. 73a/1
d.+ dür 72a/7, 74b/13
- delüce** Buğdaygillerden, genellikle buğday
tarlalarında yetişen, tohumu zehirli, yabani bir
bitki (*Lolium temulentum*). -1-
d. 68b/7
- dem** Ar. Kan. -1-
d.+ i 75b/3
- dem-be-dem** <Far. Bazen, arasıra; sürekli. -2-
d. 69a/4, 75b/6
- demevī** <Ar. Bünyesinde dört unsurdan biri
olan kan maddesinin baskın olması, kanlı
mizaç. -3-
- ishāl-i d. 75b/2
ishāl-i d.+ yi 77a/2
ishāl-i d.+ yile 69b/4
- demregü** Temriye hastalığı. -1-
d. 70b/12
- demü'l-aḥaveyn** <Ar. İki kardeşkanı ağacı
(*Calamus draco*). -3-
d. 76a/13, 76b/10, 77a/5
- demür** Demir. -2-
d.+ ile 75a/2
d.+ le 72a/5
- deri** Deri. -1-
d.+ sinün 76b/3
- dermān** <Far. Çare. -1-
d.+ ına 72a/4
- devā** <Ar. İlaç. -1-
d.+ lardan 71b/10
- devā-yı ḥādde** <Ar. Sert, tesirli ilaç. -3-
h. 72a/6-7, 72a/9, 72a/11,
- deve tabanı** Deve tabanı bitkisi (*Cyclamen
coum*). -1-
d. 76a/10
- devr** <Ar. Zaman. -1-
d.+ i 69a/6
- dīb** Dip, kök. -4-
d.+ i 69b/3, 76b/4
d.+ in 76a/13
d.+ indeki 76b/3
- direm** <Ar. Okkanın dört yüzde biri. -20-
d. 73a/10, 75b/10, 75b/11, 75b/7,
75b/8, 75b/9, 77a/10, 77a/3, 77a/4, 77a/5,
77a/6, 77b/2, 77b/3
d.+ in 76b/12
- diri** Diri, canlı. -1-
d.+ le 76a/2
- ditre -** Titremek. -1-
d.- ye 70b/9
- domalan** Arapmantarı. (Tumer aestivum). -1-
d. 74b/10

- dög** - Dövmek, ezmek. -12-
d.- eler 76b/12, 77a/12, 77a/9, 77b/2, 77b/4
d.- üp 73b/4, 76a/1, 76a/12, 76b/1, 76b/7, 77a/8
d.- üp bir 73a/10
- dögül** - Dövülmek, ezilmek. -3-
d.- miş 75b/7, 75b/8
d.- miş ola 75b/7
- dök** - Dökmek. -1-
d.- üp 76b/2
- dökil** - Dökülmek. -1-
d.- ür 70b/4
- dön** - Dönmek. -2-
d.- er 69b/8
d.- üp 72a/13
- dördünci** Dördüncü. -2-
d. 68a/10, 75a/5
- dört** Dört. -1-
d. 77a/5
- dur** - Durmak. -1-
d.- duğından 72b/2
- dut** - Tutmak. -8-
ta'alluğ d.- an 68a/11, 75b/13
d.- ar 76b/2
d.- mağ 70b/10, 71a/11
d.- mamağ 70b/6
d.- maz olur 72a/12
d.- up 71b/2
- dutıl** - Tutulmak. -4-
d.- sa 71a/11, 71a/4
d.- up 72b/13
d.- ur 69a/10
- dutulu** Tutulu. -2-
d. olup 70a/3
d. olur 68b/13
- duz** Tuz. -1-
d.+ ı 74b/12
- duzlu** Tuzlu. -1-
d. 74a/2
- dükeli** Bütün, hepsi. -3-
d. 70b/11, 73b/13
d.+ n 76a/7
- dürrac** <Ar. Keklik cinsinden, eti gevrek bir kuş, çil kuşu, turac kuşu. -1-
d. 73b/7
- dürt** - İlaç/merhem vb. nesnelere sürmek. -5-
d.- eler 77b/4
d.- ıcek 76a/4
d.- mek 76a/7, 76a/8
- düş** - Düşmek. -1-
d.- ıcek 70a/6
- düşür** - Düşürmek. -3-
d.- ür 76a/2, 76a/4, 76b/9
- edviye** <Ar. İlaç, ilaçlar. -9-
e. 71a/10, 77a/9
e.-i 68a/12 68a/11
e.-i müfredeyi 76a/1
e.+ leri 76a/12
e.+ sinden 71a/13
e.+ yi 77a/8, 77a/9
e.+ yile 71a/7
- ef'āl** <Ar. İşler, ameller. -1-
e. 70b/9
- efvāh** <Ar. Ağızlar, menfezler, ağıza benzeyen her türlü delikler. -6-
infıtāh-ı e.-ı 69b/12 69b/11
e.-ı 'urūğ 70b/10, 70b/4, 71a/3, 75a/7, 75a/9, 75b/2, 77a/2
- eger** <Far. Eğer. -15-
e. 69a/11, 69b/12, 69b/13, 70a/10, 70a/3, 70a/6, 70a/9, 71a/2, 72a/4, 73a/8, 73b/1, 73b/6, 73b/7, 74b/3, 77b/1
- ek** - Dökmek, serpmek. -2-
e.- ıcek 76a/12, 76b/2
- ekşer** <Ar. Genellikle, çoklukla. -6-
e. 69b/7, 70a/1, 72a/8
e.+ i 68b/13, 70b/3

- e.+ inüñ 72a/13
- ekşerî** <Ar. Çok defa, çoğu. -1-
e. 68b/8
- eksil** - Eksilmek. -1-
e.- mege 70b/7
- eksük** Az, eksik. -1-
e. 69a/7
- ekşi** Ekşi. -4-
e. 74a/12, 74a/2, 74b/2
e.+ lerden 74b/6
- ekşilik** Ekşilik. -1-
e.+ in 74b/4
- ele** - Elemek. -3-
e.- yeler 76b/12, 77b/2
e.- yüp ol 77a/8
- elek** Elek. -1-
e. 77a/11
- elli** Elli. -1-
e. 75b/7
- em** - Emmek. -1-
e.- er 72b/5
- em'â** <Ar. Bağırsak. -4-
e. 70b/3
e.+ da 75a/9
e.+ ya 75a/12, 75a/7
- em'â-yı dikâk** <Ar. (em'â'ü'd-daķīka) İnce
bağır-sak. -1-
e. + da 69b/13
- em'â-yı ğilâz** <Ar. (em'â'ü ğalīze). Kalın
bağır-sak. -1-
e. + da 69b/12
- emlec** <Ar. Hindistan'a mahsus devâyî bir
meyve, amlacotu (*Phyllanthus emblica*). -3-
e. 77b/1
şarâb-ı e. 75a/11
e.+ i 75a/3
- emr** <Ar. İş buyurma, buyruk, buyrultu. -1-
e.-i 'âlî 68a/6
- emrüd** <Far. Armut. -1-
e. 74a/11
- enâr** <Far. Nar (*Punica granatum*). -2-
e. 74a/12, 74a/7
- encîr** <Far. İncir ağacı ve meyvesi (*Ficus carica*). -2-
e. 74b/7
e.+ den 74a/9
- encübâr** <Ar. Beşparmak otu (*Potentilla erecta*). -2-
e. 75a/6
şarâb-ı e. 75a/10
- êriş** - Ulaşmak, olgunlaşmak. -3-
ê.- meye 69b/9, 70b/1, 70b/11
- erük** Erik ağacı ve meyvesi (*Prunus domestica*). -2-
e. 74a/2, 74a/7
- esbâb** <Ar. Sebepler. -2-
e.+ in 68a/8, 68b/2
- eşer** <Ar. İz, belirti. -1-
e.+ i 70b/7
- esri** - Sarhoş olmak. -1-
e.- mekden 74b/9
- esved** <Ar. Siyah, kara. -1-
behaķ-ı e. 70b/12
- eşribe** <Ar. İçilecek şeyler, içkiler. -1-
e. 71a/10
- et** Et. -13-
e.+ i 73b/12, 73b/13, 73b/13, 73b/13,
74b/5
e.+ ile 72b/5, 72b/5, 72b/6, 73a/4
e.+ in 73b/8
e.+ inden 73b/13, 74a/1
e.+ ler 73b/11
- êt** - Etmek, yapmak. -25-
ışkâţ ê.- düklerinden 72a/9
ishâl ê.- e 75b/6
ê.- eler 69a/1
ışlâh ê.- eler 74b/3
teskîn-i veca' ê.- eler 71a/7

seyelān è.- en 69b/5	riyāzet e.- mek 72a/1
fāyide è.- enleri 76a/6	faşd e.- mekden 70a/7
fā'ide è.- enleri 68b/1	faşd e.- memek 70a/8
fāyide è.- er 73a/13, 75a/4	ķabz e.- meye 73a/5, 75a/11
seyelān è.- er 75a/10	zaħmet e.- meye 72b/2
taħlīl è.- er 72b/10, 76a/8, 76b/8	ħabṭ e.- meyeler 72a/3
tereşşüh è.- er 68b/9	'avdet e.- mez 72a/4
ziyān è.- er 73b/12	ķabz e.- mez 75a/8
ma'ahazā è.- ıcek 70a/9	ziyān e.- mez 74a/10
ṭahāret è.- ıcek 71b/4	fāyide e.- r 71a/6, 72b/7
iħsās è.- ince 70b/7	ķabz e.- r 73b/10, 75a/4, 75a/13, 75b/2,
istincā è.- mekden 71b/1	75b/3, 75b/5
imtişāl è.- üp 68a/6	ķaṭ' e.- r 71a/10, 71b/7, 75a/5, 75a/7,
def' è.- üp 70b/5	75b/2, 75b/3, 75b/4, 76a/2, 76b/8
ħall è.- üp 75b/11	ķavī e.- r 75a/5, 75a/13
teķāṭur è.- üp 69b/6	ķuvvet e.- r 75a/7
etmek Ekmek. -3-	nāziyān e.- r 73a/3
e. 74b/13	nerm e.- r 73b/1
e.+ i 74b/12	sāķıṭ e.- r 70b/3
e.+ üñ 75a/1	sākin e.- r 71b/8, 75a/13, 76a/8, 76b/7
ev Ev, yuva. -1-	taħlīl e.- r 71b/8, 73b/1
e.+ in 76b/2	telyīn e.- r 73a/8
evķāt <Ar. Zamanlar, çağlar. -5-	zaħmet e.- r 69a/5
e. 68b/9, 69a/1, 69b/7, 70a/1, 74a/9	ziyāde e.- r 72b/12
evvel <Ar. Önce, ilk, birinci, başlangıç. -7-	ziyān e.- r 70b/2, 74b/7
e. 68a/7, 68b/2, 69b/12, 69b/7, 70a/1,	isti'māl e.- rler 72a/11
77a/6	zaħmet e.- rse 74a/6
e.+ kinden 72a/10	zaħmet e.- se 71a/12
eyle - Yapmak, inşa etmek, imal etmek. -91-	ķaṭ' e.- seler 71a/4
ishāl e.- dügi 75b/11	fā'ide e.- ye 75b/5
zıkr e.- dügümüz 77a/12	fāyide e.- ye 77a/13, 77b/4
zıkr e.- dük 72a/4, 75a/4	ķaṭ' e.- ye 75a/11, 77a/1
tertīb e.- düm 68a/6	neşf e.- ye 71b/3
buhūr e.- mek 76b/7	taħammül e.- ye 70b/6
ħacāmat e.- mek 70a/4	taħlīl e.- ye 77b/1, 75b/5
iħtirāz-ı külli e.- mek 74a/5	telyīn e.- ye 75b/5
işķāt e.- mek 72a/6	tevlīd e.- ye 73b/10
istincā e.- mek 71b/1, 71b/7	buhūrılar e.- yeler 71b/11
perhīz e.- mek 74a/7, 74b/10	hablar e.- yeler 77b/3

- istifrag e.- yeler 70a/13
 isti'mal e.- yeler 71a/9, 71b/11
 kurslar e.- yeler 77a/10
 perhiz e.- yeler 71b/10
 ta'tir e.- yeler 73b/4
 tehir e.- yeler 75b/12
 tenkiye e.- yeler 71b/12
 fayide e.- yen 72b/3
 fa'ide e.- yen 68a/10
 ziyān e.- yen 72b/3
 buhur e.- yicek 76b/9
 isti'mal e.- yicek 73a/2
 muvazabet e.- yicek 72a/2
 iktisar e.- yüp 72b/1
 isti'mal e.- yüp 71a/11
 mudavemet e.- yüp 76b/8
- eyü** İyi. -27-
 e. 73a/1, 73a/10, 74b/11, 74b/13, 75b/7
 e.+ dür 70a/6, 71b/7, 72a/1, 72b/12, 72b/13, 73a/1, 73a/3, 73a/5, 73a/6, 73a/8, 73b/1, 73b/5, 73b/6, 73b/8, 73b/9, 74a/12, 74a/13, 74b/13, 75a/1, 75a/12, 75a/3, 75a/6, 76a/8
- eyyam** <Ar. Günler, gündüzler. -2-
 e. 75b/12
 e.+ dan 75b/13
- farq** <Ar. Ayrılık, başkalık; iki veya daha çok şey arasındaki ayrılık. -1-
 f. 69b/4
- faşd** <Ar. Kan alma. -2-
 f. eylemekden 70a/7
 f. eylememek 70a/8
- fāsīd** <Ar. Kötü, fena, yanlış, bozuk. -1-
 f. 70a/12
- fā'ide** <Ar. Fayda, yarar. -3-
 f. edenleri 68b/1
 f. eyleyen 68a/10
 f. eyleye 75b/5
- fāyide** <Ar. bkz. fā'ide -8-
 f. edenleri 76a/6
 f. eder 73a/13, 75a/4
 f. eyler 71a/6, 72b/7
 f. eyleye 77a/13, 77b/4
 f. eyleyen 72b/3
- ferāric** <Ar. Piliçler. -1-
 f.+ ile 72b/6
- fi'l-cümle** <Ar. Bütün, hepsi, tüm. -3-
 f. 69a/7, 70b/9, 74a/2
- fukā'** Pirinç, darı ve ekmekten yapılan bir içecek, boza. -1-
 f.+ dan 74a/3
- furūn** <Gr. Fırın. -1-
 f.+ da 74b/12
- gāh** <Far. Zaman, an. -6-
 g. 69a/9, 68b/10, 69a/10, 69a/9, 69b/9, 69b/9
- gālib** <Ar. Fazla, üstün, çok. -7-
 ğ. ola 74a/13
 ğ. olıcağ 74b/5
 ğ. olmamış ola 72a/1
 ğ. olmaya 70a/12
 ğ. olmayınca 70a/8
 ğ. olup 74b/1
 ğ. olursa 73b/6
- gālīz** <Ar. Yoğun, kesif, yapışkan. -1-
 ğ. olur 69b/7
- gāyıt** <Ar. (gā'it) İnsan pisliği, insan dışkısı. -1-
 ğ.+ ın 72a/12
- gāyib** <Ar. (gā'ib) Gizli, göze görünmeyen şey. -1-
 ğ. olur 68b/11
- gāyiz** <Ar. (gāyaz) Darılmak, öflekendirmek, gazaba getirmek. -3-
 ğ. 69b/13, 69b/13, 70a/1
- geç** - Geçmek. -1-
 g.- medin 74b/8

- gel -** Gelmek. -7-
g.- ür 69a/7, 69b/13, 70a/1, 70a/2
hōş g.- ür 69b/9
- gendenā** <Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum poireacı*). -9-
g. 72b/10, 72b/10, 72b/12, 72b/13, 76b/5, 77b/1, 77b/3
g.+ yı 71b/6, 73a/2
- gerek** Gerek, ihtiyaç. -38-
g. 70a/4, 70a/4, 70a/8, 70a/9, 70a/9, 70a/10, 70a/11, 70b/6, 70b/7, 71a/11, 71a/12, 71a/13, 71b/1, 71b/1, 71b/2, 71b/3, 71b/6, 71b/12, 71b/13, 72a/5, 72a/6, 73a/4, 73a/9, 73a/11, 73b/5, 73b/7, 73b/12, 74a/5, 74a/7, 74b/7, 74b/8, 74b/9, 74b/9, 74b/11, 74b/11, 75a/1, 75a/11, 75a/3
- gereklü** Gerekli. -1-
g. 69a/3
- gêrû** Yine, tekrar, bir daha, sonra. -8-
g. 68a/5, 69b/13, 70a/11, 72a/3, 72a/9, 75b/12, 75b/13, 77a/8
- getür -** Getirmek. -3-
kivāma g.- eler 75b/10
g.- ür 72b/11, 73a/4
- gevde** Gövde, vücut. -2-
g. 70b/3
g.+ si 69b/3
- gey** Çok, pek, gayet, pek çok. -2-
g. 70a/8, 71b/6
- geyik** Geyik. -1-
g. 73b/13
- ğızā** <Ar. Besin, gıda. -10-
ğ. 72b/4, 73a/13, 73b/10
ğ.+ lar 71a/10, 71b/9, 74b/11
ğ.+ lardan 71b/9
ğ.+ ları 68a/10, 72b/3, 72b/4
- gibi** Gibi. -12-
g. 68b/5, 68b/7, 68b/8, 69a/12, 70b/13, 72b/5, 73b/11, 74a/4, 74a/5, 74a/7
- gici -** Kaşınmak. -2-
g.- r 69b/6
g.- r olur 69b/3
- gider -** Uzaklaştırmak, çıkarmak, yok etmek, kaldırmak, izale etmek, defetmek. -3-
g.- e 74b/4
g.- meyincek 71b/5
g.- ür 73b/2
- gilermenī** <Far. Ermeni kili denen ve ilaç olarak kullanılan bir tür kil, potasyum nitrat. -1-
g. 76b/1
- gil-i ermenī** bkz. gilermenī. -1-
g. 76b/10
- gir -** Girmek. -2-
g.- mek 71a/12, 71b/12
- git -** Gitmek, geçmek, yok olmak. -3-
g.- er 72a/3
g.- mek 71b/8
g.- üp 70a/11
- gögercin** Güvercin (*Columba*). -1-
g. 74a/1
- gökçek** Güzel, sevimli, hoş. -1-
g. 77a/7
- gölge** Gölge. -1-
g.+ de 77a/11
- gör -** Görmek. -1-
g.- mek 70a/9
- görin -** Görünmek. -1-
g.- mez 68b/11
- gövde** Gövde. -1-
g.+ yi 71b/13
- göynük** Yanık. -1-
g.+ i 71a/2
- göyündür -** Yakmak; kızartmak. -3-
g.- e 73b/11
g.- ür 73a/2, 76a/12
- gözik -** Görünmek. -1-
g.- ür 68b/10

- gözsüz bevasîr** <T.-Ar. Yara ağzı kapalı olan ve akıntı olmayan basur. -1-
g. 68b/13
- gülnâr-ı mışrî** <Far. Yabani nar ağacı (*Punica granatum*). -3-
g. 76a/13, 77a/3, 76b/11
- gün** Gün, yirmi dört saatlik zaman dilimi. -1-
g.+ lerde 69a/7
- hab** <Ar. Hap, hap şeklinde ilaç. -1-
h.+ lar eyleyeler 77b/3
- habb-ı âs** <Ar. Mersin ağacı ve yemişi (*Myrtica communis*). -1-
şarâb-ı h. 75b/2-3
- habbü'r-rumân** <Ar. Nar tohumu (*Semen punica granatum*). -1-
h. 73b/3
- habt** <Ar. Yanılma, yanlış davranma. -1-
h. eylemeyeler 72a/3
- hacâmat** <Ar. Vücudun herhangi bir bölgesinden şişe ya da boynuzla, toplanmış kanı alma. -2-
h. 70a/6
h. eylemek 70a/4
- hâcet** <Ar. İhtiyaç. -4-
h. 75b/12, 76b/12, 77a/11, 77b/3
- had** <Ar. Bkz. hadd -1-
h.+ den 71a/9
- hadd** <Ar. Had, sınır. -5-
h.+ den 73b/2
h.+ i 70b/11
h.+ ince 71a/4
h.+ inden 69a/4
h.+ ine 70b/1
- hâdde** <Ar. Sert, tesirli, keskin. -1-
h. 74a/3
- hakikat** <Ar. Gerçek. -2-
h.+ in 68a/8, 68b/2
- hâlet** <Ar. Hal. -1-
h.+ de 75a/10
- hâlî** <Ar. Tenha, boş. -3-
h. 72a/7
h. olıcağ 77a/13
h.+ yiken 77a/1
- halk** <Ar. Halk. -1-
h. 72a/12
- hall** <Ar. Ezme, eritme, yumuşatma. -2-
h. édüp 75b/11
h. olup 77a/7
- hamîr** <Ar. Hamur. -3-
h.+ i 74b/12
h.+ in 75a/1, 77a/9
- hamîrlü** <Ar.-T. Hamurlu. -1-
h. 72b/9
- hamîrsüz** <Ar.-T. Hamursuz. -1-
h. 74b/13
- hammâm** <Ar. Hamam. -3-
h.+ a 71a/12, 71b/12
h.+ da 71b/13
- harâb** <Ar. Bozulmuş, harap. -1-
h. olur 72a/12
- harâret** <Ar. Hararet. -8-
h. 72b/9, 73b/6, 74a/13, 74a/13, 74a/8,
74b/4
h. olmayıcağ 73b/8
h. olup 74a/9
- hardal** <Ar. Hardal otu, ak hardal (*Snapis alba*) ve yabani hardal (*Snapis arvensis*) olmak üzere başlıca iki türü bulunmaktadır. -1-
h. 74a/3
- harekât** <Ar. Hareketler. -1-
h.-ı bedeni 70b/9
- hareket** <Ar. Hareket. -3-
h. 72a/1
h.+ e 72b/11, 73a/3
- hâşıl** <Ar. Meydana gelen şey. -4-
h. ola 68a/5
h. olup 69b/9

- h. olur 71a/5, 72a/8
hāşıyyet <Ar. Özellik. -2-
 h. 75a/8
 h.+ dür 75a/8
haşhaş <Ar. Haşhaş (*Papaver somniferum*). -1-
 h. 77a/3
haţar <Ar. Tehlike. -1-
 h.+ dan 72a/6
havān <Far. Havan. -1-
 h.+ a 77a/9
hayz <Ar. Adet olma, regl olma. -1-
 idrār-ı h. olıcağ 71a/6
hazım <Ar. Sindirim. -1-
 h.+ a 73b/8
hazret <Ar. Saygı, sayma için büyüklere verilen ünvan. -1-
 h. ola 68a/7
helāk <Ar. Yok olma. -1-
 h. olur 72a/13
hem <Far. Hem, ve daha. -3-
 h. 69b/6, 70b/3, 75a/5
henüz <Far. Henüz, daha. -1-
 h. 71b/13
her <Far. Her. -11-
 h. 68b/10, 72b/4, 73b/10, 73b/10, 76a/7, 76a/11, 76b/1, 76b/6, 76b/11, 77a/10, 77b/2
her-çend <Far. Her ne zaman. -1-
 h. 72a/7
hıffet <Ar. Hafifleme, rahatlama. -1-
 h. 69b/9
hiţāb <Ar. Bir veya birçok kimselere ağızdan veya yazı ile söyleme. -1-
 h. 68a/3
hiyār <Ar. Hıyar, salatalık (*Cucumis sativus*).-2-
 h. 74a/10, 74a/7
hiç <Far. Hiç. -4-
 h. 69b/10, 70b/6, 71b/3, 72b/2
hiddet <Ar. Şiddet. -1-
 h.+ ince 70b/11
hōş <Far. Hoş, iyi. -1-
 h. 69b/9
humma-yı rub' <Ar. Nöbeti dört günde bir tutan sıtma. -1-
 h. 70b/13
hurma <Far. Hurma (*Phoenix dactylifera*). -1-
 h. 74b/6
huşuşā <Ar. Başkaca, ayrıca; özellikle. -5-
 h. 74a/10, 74a/13, 74a/2, 74b/3, 74b/9
hüsn <Ar. Güzellik, tamlık. -4-
 h.-i tedbīr 69a/1, 72b/1
 h.-i tedbīre 72a/2
 h.-i tedbīrlikle 72a/4
ılan Yılan. -1-
 1. 76b/4
'inebī <Ar. Basur hastalığının bir türü. (yaşşı ya müdevver olur aña 'inebī dërler... 68b/6) -3-
 '1. 68b/6
 '1.+ nünj 68b/6, 69a/13
ısfanāh <Gr. Ispanak (*Spinacia oleracea*). -3-
 1. 72b/7, 73a/9
 1.+ ıla 73a/7
ıslāh <Ar. Düzeltme, ıslah etme. -1-
 1. edeler 74b/3
ıslan - Islanmak. -2-
 1.- ıcağ 77a/6
 1.- miş 77a/8
ıslat - Islatmak. -2-
 1.- alar 77a/6
 1.- up 75a/3
ıssıcak Sıcacık. -1-
 1.+ ıla 71b/6
'ibāret <Ar. ...dan meydana gelmiş; bir şeyin aynı. -1-

	‘i.+ dür 68b/3		i. eyleyüp 72b/1
iç	İç; insanın ya da herhangi bir şeyin	‘ilâc	<Ar. İlaç. -4-
içi.-4-			‘i. 77a/1
	i.+ i 73a/10		‘i.+ m 68b/1, 76b/10
	i.+ inden 74a/10		‘i.+ nda 71a/6
	i.+ ine 73a/11, 76a/2	ile	İle. -1-
iç -	İçmek. -17-		i. 69a/1
	i.- e 75b/11	ilik	İlik, kemik iliği. -1-
	i.- eler 71a/8, 71b/9, 75b/13, 77b/4		i.+ i 76a/6
	i.- ıcek 75b/6	imtişāl	<Ar. Gerkeni yapma; bir örneğe göre hareket etme. -1-
	i.- megin 75b/12		i. 68a/6
	i.- mek 73a/8, 73b/7, 75a/3, 75a/3,	incik	İncik kemiği, dizkapağı ile ayak bileği arasında kalan kemik. -1-
75b/1			i.+ ler 70b/8
	i.- memek 74b/8, 74b/8	incübār	bkz. encübār. -4-
	i.- üp 71a/10, 71b/12, 74b/9		i. 76b/1, 76b/10, 76b/13, 77a/5
içerü	İçeri. -2-	incük	bkz. incik. -1-
	i. 68b/11		i.+ i 76a/6
içün	İçin. -1-	iğen	Çok, pek, daha çok, gayet, ziyade. -4-
	i. 77a/12		i. 70a/6, 75a/1, 75a/3, 75a/8
idrār	<Ar. Akıtma. -1-	infitāh	<Ar. Açılma. -1-
	i.-ı hāyız olıcağ 71a/6		i.-ı efvāh-ı 69b/11
ifrāṭ	<Ar. Aşırılık. -4-	in-şā’ allāhü te’alā	<Ar. Allah nasip etti ise. -1-
	i. 69b/8		i. 77b/4
	i.+ a 70b/11	ishāl	<Ar. Hafifleme, azalma, ishal. -20-
	i.+ ıla 71a/9, 74b/7		i. 70b/1, 70b/2, 74a/12, 74a/9, 75a/1,
ihsās	<Ar. Duyuma, anlama, duyum. -1-	75b/6	
	i. 70b/6		i.-i demevī 75b/2
ihtirāz	<Ar. Sakınma, çekinme. -1-		i.-i demevīyi 77a/2
	i.-ı külli eylemek 74a/5		i.-i demevīyle 69b/4
ihtiyāc	<Ar. İhtiyaç. -1-		i.+ den 73b/2
	i. ola 72b/13		i. eyledügi 75b/11
iki	İki. -6-		i.+ i 77a/1
	i. 69a/6, 72a/5, 72a/6, 77a/10, 77b/3		i.+ ile 70b/3, 73b/6
	i.+ si 69b/4		i. olıcağ 73b/2, 74a/11
ikinci	İkinci. -2-		i. olmayıcağ 72b/8
	i. 68a/8, 70a/2		i. olmazısa 74a/8
ikişer	İkişer. -1-		i. olup 73b/8
	i. 77a/4		
iktışār	<Ar. Bir şeyle yetinmek. -1-		

	i. olursa 74a/5		ķ. - i ħazret 68a/7
iskāt	<Ar. Düşürme, yok etme. -2- 1. étdüklerinden 72a/9 1. eylemek 72a/6	ķabz	<Ar. Tutma, kabız. -17- ķ. 70a/13, 73a/6, 73b/9, 75a/7, 75a/8 ķ. eylemeye 73a/5, 75a/11 ķ. eyler 75a/13, 75a/4, 75b/2, 75b/3, 75b/5 ķ.+ı 73b/1 ķ. olıcaķ 75b/10 ķ. olmaĝa 75b/6 ķ. olmaķ 70b/2 ķ. olup 73a/8
issi	Sıcak. -8- i. 71b/1, 71b/4, 71b/5, 73a/1, 73b/11, 73b/11, 75b/11, 77b/4	ķaçan	Ne zaman, ne zaman ki. -4- ķ. 71a/11, 71a/3, 73a/6, 74a/7
istifrāĝ	<Ar. Kusma. -1- i. eyleyeler 70a/13	ķadar	<Ar. Kadar. -2- ķ. 69a/3, 75b/12
istiĝnā	<Ar. Eldekini yeter bulma, ihtiyaçsızlık -1- i. 68a/5	ķadīm	<Ar. Eski. -1- ķ.+ den 73b/12
isti‘māl	<Ar. Kullanma. -7- i. 68a/10 i. eylerler 72a/11 i. eyleyeler 71a/9, 71b/11 i. eyleyicek 73a/2 i. eyleyüp 71a/11 i. olunur 75a/6	ķal -	Kalmak. -5- ķ.- an 68a/5, 77a/8 ķ.- maya 71b/3 ķ.- up 71b/5 ķ.- ur 72a/13
istincā	<Ar. Pislikten temizlenme. -4- i.+ dan 71b/1 i. étmekden 71b/1 i. eylemek 71b/1, 71b/7	ķan	Kan. -71- ķ. 68b/9, 69a/3, 69a/4, 69a/8, 69b/5, 69b/6, 69b/10, 69b/10, 70a/1, 70a/2, 70a/3, 70a/8, 70a/10, 70a/10, 71a/10, 71a/9, 72b/5, 73b/10 ķ. almaķ 70a/4 ķ.+ a 69a/13 ķ.+ dur 69a/11 ķ.+ ı 68b/12, 68b/13, 69a/4, 69a/5, 69a/6, 69a/8, 69b/3, 69b/7, 69b/8, 70a/7, 70b/4, 70b/4, 70b/10, 70b/10, 71a/11, 71a/3, 71a/9, 72b/12, 72b/13, 73b/11, 73b/3, 75a/10, 75a/11, 75a/2, 75a/9, 75b/4 ķ.+ ıla 69b/13 ķ.+ ın 70b/10, 71a/11, 71b/7, 72b/11, 73a/2, 75a/12, 75a/4, 75a/7, 75a/7, 75b/1,
istiskā	<Ar. Siroz hastalığı. -1- i. 71a/5		
iştihā	<Ar. İştah, yemek yeme isteĝi. -1- i.-y1 ıa‘ām 72a/1		
i‘tidāl	<Ar. Ilımlılık, itidal. -2- i.+ ile 71b/12, 71b/13		
iyü	İyi. krş. eyü. -1- i.+ dür 72b/10		
ķab	Kabuk. -3- ķ.+ ı 77a/3 ķ.+ ın 76b/4, 76b/4		
ķabaķ	Kabak (<i>Cucurbita</i>). -1- ķ. 74b/2		
ķābız	<Ar. Kabzededen, tutan. -1- ķ. 75a/10		
ķabül -	<Ar. Kabul. -1-		

- 75b/2, 75b/2, 76a/11, 76a/13, 76a/5, 76b/2,
76b/3, 76b/8, 77a/13, 77a/2
k.+ uş 70a/9
k.+ suz 69b/13, 70a/1
- kançık** - Kan oturmak. -1-
k.- mış 68b/8
- kara** Kara, siyah. -3-
k. 69b/7, 70a/2
k. olup 70a/9
- karaca** Karaca, karamsı, siyahımsı.-1-
k.+ sın 76a/5
- kara helile** <T.-Far. Helile otunun bir türü
(*Terminalia*). -2-
k. 75b/8, 77b/1
- karı** Yaşlı, ihtiyar. -1-
k. 73a/7
- karış** - Karışmak. -3-
k.- a 77a/10, 77a/7
k.- mış 77a/9
- karışdur** - Karıştırmak. -8-
k.- alar 76b/12, 77a/7, 77a/9
k.- up 74a/12, 75b/1, 76a/7, 76b/2,
76b/7
- karpuz** <Far. Karpuz (*Citrullus vulgaris*) -1-
k. 74a/7
- karşu** Sonra. -2-
k. 69a/2, 70b/3
- kaşuk** Kaşık. -1-
k.+ ıla 77a/7
- kaç** <Ar. Kesme, kırma. -12-
k. eyler 71a/10, 71b/7, 75a/5, 75a/7,
75b/2, 75b/3, 75b/4, 76a/2, 76b/8
k. eyleseler 71a/4
k. eyleye 75a/11, 77a/1
- kat** - Katmak. -8-
k.- alar 73b/4
k.- arlarısa 73b/1
k.- arlarsa 73b/7, 74b/4
k.- mağ 73b/5, 75a/1
- k.- mamağ 73a/9
k.- up 77a/6
- katı** Sert; pek; çok; oldukça; şiddetli. -8-
k. 69a/1, 70a/8, 70b/5, 71a/6, 71b/2,
73a/1, 73a/12, 74a/2
- kav** Kavlamış yılandan çıkan deri. -1-
k.+ ın 76b/5
- kavî** <Ar. Kuvvetli, güçlü, güvenilir,
sağlam.-4-
k. eyler 75a/13, 75a/5
k. olmayacak 73b/9
k. olup 70b/5
- kavrul** - Kavrulmak. -1-
k.- mış 73b/6
- kavun** Kavun (*Citrullus melo*). -1-
k. 74a/4
- kaymak** Sütün veya yoğurdun yüzünde zar
durumunda toplanan, açık sarı renkli, koyu
yağlı katman. -1-
k.+ dan 74a/1
- kayna** - Kaynamak. -1-
k.- r 76a/2
- kaynat** - Kaynatmak. -3-
k.- alar 75b/9
k.- ıcağ 76a/3
k.- up 71b/6
- kayur**- Zarar vermek. -2-
k.- maz 74b/2, 74b/6
- kaz** Kaz. -1-
k. 73b/13
- kazı** - Kazımak. -1-
k.- yup 73a/10
- kebere** <Ar. Sürekli yeşil kalan çalı
görünümünde bir bitki, kebere, kapari
(*Capparis*). -1-
k. 76b/4
- keçi** Keçi. -2-
k. 73b/13, 73b/9

- keçi boynuzu** Keçi boynuzu ağacı (*Ceratonia siliqua*) -1-
k. 68b/7
- kehrübā** <Far. Kehribar. -1-
k. 77a/3
- keklik** Keklik. -1-
k. 73b/8
- kelem** <Far. Lahana, top lahana, göbek lahana (*Brassica oleracea*). -1-
k. 73a/3
- kendü** Kendi. -1-
k.+ den 70b/5
- kendülik** Bir nesnenin varlığını veya tözünü oluşturan şey -1-
k.+ ine 72b/2
- kerdeme** <Gr. Tere otu (*Lepidium sativum*) -1-
k. 73b/11
- kes -** Kesmek; son vermek; etkisini önlemek-11-
k.- düklerinden 72a/8, 72a/10
k.- e 77a/13
k.- er 72b/11, 75a/12, 76a/4, 76a/5, 76a/5, 76a/13
k.- erler 72a/11
k.- mek 72a/5
- kesil -** Kesilmek, sona ermek. -2-
k.- e 69a/3
k.- üp 69a/4
- keşirā** <Ar. Geven dikeninden çıkarılan bir tür zamk. -3-
k. 77a/4
k.+ yı 77a/6
k.+ yıla 77a/8
- keyfiyet** <Ar. Nitelik, madde, husus, iş. -1-
k.+ in 68a/12
- kez** Kez, defa. -2-
k. 69a/6, 71b/11
- kıl** Kıl. -1-
k.+ larınun 69b/3
- kına** <Ar. ‘Hinnâ’. Kına. -1-
k. 76a/9
- kısım** <Ar. Kısım, tür. -5-
k. 68b/4, 68b/5
k.+ dur 68b/4
k.+ ı 68b/8
k.+ uş 68b/9
- kıvām** <Ar. Kıvam. -1-
k.+ a getüreler 75b/10
- kız -** Kızmak, ısınmak. -1-
k.- mış 75a/2
- kızıl** Kızıl, kırmızı. -1-
k. 70a/10
- kızıl gül** <T.- Far. Kırmızı gül (*Rosa canina*). -1-
k. 77a/2
- kızılık** Kızılık, kırmızılık. -1-
k.+ a 69b/8
- kızıl şandal** <T.-Ar. Sandal ağacının bir türü, kızıl sandal ağacı (*Pterocarpus santalinus*). -1-
k.+ dan 77a/5, 75b/1
- kızıl üzüm** Kızıl üzüm (*Vitis vinifera*). -1-
k. 73b/1
- ki** <Far. Ki, ki edatı. -78-
k. 68a/5, 68a/7, 68b/10, 68b/2, 68b/3, 68b/6, 68b/8, 69a/1, 69a/1, 69a/10, 69a/3, 69a/9, 69b/3, 69b/4, 69b/6, 69b/8, 69b/9, 70a/12, 70a/2, 70b/1, 70b/11, 70b/2, 70b/5, 70b/7, 71a/1, 71a/11, 71a/3, 71a/6, 71a/7, 71a/8, 71a/9, 71b/13, 71b/3, 71b/5, 71b/8, 72a/10, 72a/12, 72a/2, 72a/3, 72a/7, 72b/13, 72b/3, 72b/4, 72b/4, 72b/7, 73a/7, 73b/11, 73b/2, 73b/3, 73b/4, 74a/10, 74a/11, 74a/11, 74a/13, 74a/6, 74b/11, 74b/12, 74b/3, 74b/9, 75a/11, 75a/4, 75a/5, 75a/6, 75a/8, 75b/13, 75b/4, 75b/5, 75b/7, 76a/10, 76a/13, 76a/3, 76a/9, 76b/4, 76b/6, 76b/9, 77a/1, 77a/13, 77b/4
- kim** krş. ki. -2-

	k. 68a/4, 73b/10		ķ.+ uņ 77a/10, 77a/11
ķirās	<Gr. Kiraz (<i>Cerasus avium</i>). -1- k. 74a/5	ķursak	Kuşların yemek borusu üzerinde bulunan, yiyeceklerin toplandığı torba biçiminde şişkin organ. -1- ķ.+ ı 69a/12
ķise	<Far. Kese. -2- k. 73a/10 k.+ yi 73a/12	ķuru	1. Kuru. -3- ķ. 74b/4, 74b/7, 77a/2
ķiři	Kişi. -8- k. 71a/13, 71b/3, 73a/2 k.+ lere 72a/7 k.+ lerüņ 72a/11, 72a/8 k.+ nüņ 69b/1 k.+ ye 71a/5	ķus-	Kusmak. -1- ķ.+ maķdan 70a/7
ķitāb	<Ar. Kitap. -1- k.+ lardan 68a/5	ķuř	Kuş. -1- ķ.+ lar 73b/13
ķo -	Koymak, bırakmak, katmak. -5- ķ.- maķ 70b/7, 71b/2, 72b/2 ķ.- mayup 70a/11 ķ.- maz 71a/3	ķuvvet	<Ar. Kuvvet, güç. -9- ķ. 70b/5, 70b/6 ķ. eyler 75a/7 ķ.+ i 70b/2, 70b/7, 73a/12, 76a/3 ķ. verür 75a/12, 75a/5
ķoruķ	Koruk, olgunlaşmamış üzüm. -3- ķ. 74b/2, 74b/5 ķ.+ ıla 74b/2	ķuvvetlü	Kuvvetli, güçlü. -1- ķ. 74b/9
ķoy -	Koymak. bk. ķo- -7- ķ.- ıcaķ 76b/3 ķ.- maya 75b/6 ķ.- up 72a/6, 72a/9, 73a/11, 77a/11, 77a/9	ķüllī	<Ar. Umumi, bütün. -1- iřtirāz-ı k. 74a/5
ķoyın	Koyun. -2- ķ. 72b/5, 73a/4	ķākin	<Ar. Lakin, fakat. -1- l. 73a/4
ķōz	<Far. Ceviz (<i>Juglans regia</i>). -1- ķ. 73a/6	ķīmōn	<Gr. Limon (<i>Citrus limonum</i>). -1- l. 74b/5
ķōk	Kōk. -1- k.+ ine 76a/10	ķisānū'1-ķamel	<Ar. Sinirotu, bağa yaprağı (<i>Rhodiola rosea</i>). -2- l. 76b/13 řarāb-ı l. 75b/3
ķōpūklū	Kōpūklū. -1- k. olur 70a/2	ma'a-hazā	<Ar. Bōyle iken, bununla beraber. -1- m. 70a/9
ķurit -	Kurutmak. -5- ķ.- alar 77a/11 ķ.- ur 76a/4, 76a/5, 76b/8, 76b/9	mādām	<Ar. Öyle ki, ne zaman ki. -4- m. 69a/3, 69b/8, 70b/5, 72a/3
ķurs	<Ar. Yuvarlak, hap şeklinde ilaçlar. -3- ķ.+ lar eyleyeler 77a/10	mādde	<Ar. Madde, element, öge. -4- m. 70b/4 m.+ si 69a/13 m.+ sin 76a/8 m.+ sinden 69a/2

- maḥrūrū'l-mizāc** <Ar. Eski tıp anlayışında sıcak öğelerin baskın olduğu bünye. -1-
m. 73a/1
- ma'ide** <Ar. (mi' de) Mide. -2-
m. 77a/1, 77a/13
- maḳ'ad** <Ar. Anüs, oturak yeri. -6-
m. 68b/3, 69b/5, 72a/11
m.+ da 69b/5
m.+ dan 69b/10
m.+ uş 68b/10
- māliḥūlyā** <Ar. <Gr. Melankoli. -1-
m. 70b/12
- ma'lūm** <Ar. Bilinen, belli. -1-
m. 69a/7
- maraz** <Ar. Hastalık. -8-
m.+ a 69b/11
m.+ ı 68a/4
m.+ ında 68a/10, 75a/5
m.+ inuş 68a/7
m.+ lar 71a/3, 71a/4
m.+ laruş 70b/11
- maşṭakī** <Ar. Sakız, sakız ağacından elde edilen bir tür reçine (*Pistacia lentiscus*). -3-
m. 76b/10, 77a/4
m.+ yile 74b/3
- mazbūt** <Ar. Belli, belirtilmiş. -1-
m. 69a/9
- māzū** <Far. Mazı (*Thuya*). -1-
m. 76b/1
- mā'iyet** <Ar. Sulanma. -1-
m.+ in 71b/3
- meclis** <Ar. Defa; öyün. -1-
m.+ üş 75b/12
- mecmū'** <Ar. Bütün, toplam, hepsi. -3-
m.+ ın 75b/9, 76b/12, 77b/2
- meded** <Ar. Güç, takat. -1-
m.+ i 69a/3
- medīd** <Ar. Uzun, çok uzun süren. -1-
m. 69a/10
- meger** <Far. Eğer, o durumda. -1-
m. 69a/1
- meh-mā-emken** <Ar. Mümkün olduğu kadar. -1-
m. 74b/6
- menī** <Ar. Meni, dölsuyu. -1-
m.+ yi 72b/12
- mercān** <Ar. Mercan. -1-
m. 76a/13
- mercimek** <Far. Mercimek (*Lens culinaris*). -1-
m. 74b/10
- merhem** <Ar. Merhem. -1-
m.+ lerdür 71a/8
- mersīn** <Gr. Mersin ağacı ve yemişi (*Myrtica communis*). -2-
m. 76b/13, 76b/5
- meşelā** <Ar. Misal olarak, örneğin. -1-
m. 69a/6
- mu'ālice** <Ar. İlaçla tedavi, sağaltım. -4-
m. 72a/6
m.+ si 68b/12
m.+ sin 68a/9, 70a/3
- mu'ayyen** <Ar. Belli, belirli. -2-
m. 69a/6, 69a/8
- mu'azzam** <Ar. Ulu, ululanmaya değer. -1-
m.+ dan 68a/3
- muḥālif** <Ar. Aykırılık gösteren, uymayan. -1-
m. 71b/9
- muḥallil** <Ar. Yumruları, şişleri veya bir iltihabı iyi eden ilaç. -1-
m. 71b/10
- muḥtebis** <Ar. İhtibas eden, kapanıp kalan. -1-
m. olur 75a/9
- muḳl-ı ezraḳ** <Ar. Günlük ağacı (*Boswellia carteri*). *Muḳ l-ı ezraḳ* ve *muḳ lū'l-yehūd* olmak üzere başlıca iki türü vardır. -2-
m. 76a/7, 76b/5

- muḳlu ezrak** <Ar. bkz. muḳl-ı ezrak. -1-
m. 77b/2
- murattıb** <Ar. Rutubetli. -1-
m. 72b/4
- muşadda'** <Ar. Başı ağrıtan. -1-
m.+ dur 73a/4
- muvāfık** <Ar. Uygun, yerinde. -1-
m. 71b/9
- muvāzabet** <Ar. Bir işe ara vermeden çalışma.
-1-
m. eyleyicek 72a/2
- müceffif** <Ar. Kurutucu. -1-
m. 71b/10
- mücevvef** <Ar. İçi oyuk, içi boşaltılmış. -1-
m. 75b/7
- müdāvemmet** <Ar. Bir işe aralıksız çalışma. -1-
m. eyleyüp 76b/8
- müddet** <Ar. Zaman, vakit. -2-
m.+ de 69a/7
m. olmaz 69a/9
- müdebber** <Ar. Tedbir alınmış, düşünce ile hareket edilmiş. Şarāb-ı müdebber: Bir çeşit şurup (yapılışı için bk. 75b/5-13). -1-
şarāb-ı m. 75b/5
- müdevver** <Ar. Değirmi, yuvarlak. -1-
m. 68b/6
- müfrede** <Ar. Basit. -2-
m.+ yi 68a/12
edviye-i m.+ yi 76a/1
- mükerrem** <Ar. Saygı değer. -1-
m. 68a/3
- mümtelī** <Ar. Dolu, dolgun, dolmuş. -1-
m. olmaya 69a/2
- münāsib** <Ar. Uygun. -3-
m. 71a/10, 71b/9
m.+ dür 72b/9
- mürr** <Ar. Mirra adı verilen ve Arabistan'da yetişen bir ağaç ve o ağacın zamkı, usaresi (*Comiphora myrrha*). -1-
m. 76b/5
- müsekkenāt** <Ar. (müsekkināt) Teskin edici, hafifletici şeyler. -1-
m.-ı veca'ı 72b/1
- müsekkin** <Ar. Teskin edici, uyuşturucu, yatıştırıcı. -2-
m.-i veca' 71a/8
m.-i veca'dur 71a/7
- müsemmin** <Ar. Semizleştiren. -1-
m. 72b/4, 72b/6
- müşhil** <Ar. Müshil, bünyedeki herhangi bir maddeyi hafifletici, sehl edici. -3-
m. 70a/13, 71b/11, 71b/12
- müştebih** <Ar. Şüphelenen, şüpheci. -1-
m. 69b/4
- mütegayyir** <Ar. Değişmiş, başkalaşmış. -1-
m. 69b/2
- mütevālid** <Ar. Birbirinden doğup üreyen. -1-
m. olmağınuḡ 69a/11
- mütevātir** <Ar. Belirgin. -1-
m. 69a/10
- mütevellid** <Ar. Meydana gelen. -4-
m. 71b/5
m. olsa 69a/12
m. olup 69a/2
m. olur 72b/5
- müvellid** <Ar. Meydana getirici, yol açıcı. -1-
m.- i sevdā 73b/10
- müzmin** <Ar. Ağırlaşma dönemi kırkinci günden sonra olan ateşli hastalık. -1-
m. 75a/11
- nādım** <Ar. Nedamet getiren, pişman. -1-
n. 70a/11
- nāfi'** <Ar. Yararlı. -1-
n. olup 72a/7
- na'nā** <Ar. Nane (*Mentha piperita*). -2-
n. 73b/5
n.+ yı 71b/6
- na'nā'** bkz. na'nā. -3-

- n. 73a/6, 73b/4, 74b/3
nānḥuvah <Far. Anason (*Pimpinella anisum*). -1-
n. 77b/1
nārdāng <Far. Nar, erik, elma gibi meyvelerden elde edilen bir tür pekmez. -3-
n. 73b/3, 73b/5, 74b/1
nārinc <Ar. Turunç (*Citrus aurantium*). -1-
n. 74b/5
nā-ziyān <Far.- Ar. Zararsız. -1-
n. eyler 73a/3
nebāt Toprakta çıkan her türlü şey, bitki. -2-
n. 76a/10
nebāt şeker <Far. İlaç olarak kullanılan billurlaşmış şeker, nebat şekeri. -1-
n. 74a/10
neffāh <Ar. Çok kokan, kokulu. -1-
n. 74b/10
nefh <Ar. Yel; mide ve bağırsak gazı; romatizma, hastalık etkenlerinden. -6-
n. 72b/9, 73a/9, 74a/6, 74a/9, 74a/11, 74a/12
nerm <Far. Yumuşak, hafif. -4-
n. eyler 73b/1
n. ola 70b/1
n. olup 73b/2, 74a/11
nermlik <Far.-T. Yumuşaklık, hafiflik. -1-
n. 70b/1
nesne Nesne, şey. -7-
n. 69a/2, 73b/10
n.+ den 72a/5
n.+ lardan 74a/2, 74a/3, 74a/3, 74b/10
neşf <Ar. Suyu veya akışkan bir nesneyi emme, soğurma. -1-
n. eyleye 71b/3
nevāşır <Ar. (nevāsīr) Basurlar, basur delikleri.-1-
n.+ a 72a/13
nevbet <Ar. Nöbet, sıra, hastalık nöbetleri. -2-
n. 69a/8
n.+ i 69a/7
nīm-birişt <Far. Rafadan. -1-
n. 72b/6
nīm-kūft <Far. Yarı dövülmüş. -2-
n. 75b/7, 75b/8
nişāsta <Far. Nişasta. -1-
n. 77a/4
nite Nasıl. -1-
n. 70b/2
niteki Nitekim. -1-
n. 73b/11
nüṭūl <Ar. Çeşitli otların kaynatılarak suyunun başa dökülmesi ya da buharının başa tutulması şeklinde kullanılan bir grup ilaç. -2-
n.+ lar 71a/11
n.+ lardur 71a/8
od Od, ateş. -1-
o. 71a/1
oğlak Oğlak. -1-
o. 72b/5
ol O. -12-
o. 69a/8, 70b/9, 71b/5, 71b/7, 73a/12, 75b/13, 76a/3, 77a/8
o.+ dur 69b/4, 70a/12, 71a/6, 71b/8
ol - Olmak, bulunmak, meydana gelmek. -141-
o.- a 70b/1, 73b/10, 74b/12, 77a/11, 68a/7
ağrımaz o.- a 69a/3
bişmiş o.- a 72b/6, 72b/8, 73a/7, 74b/12
dögülmüş o.- a 75b/7
ğālib o.- a 74a/13
ğālib olmamış o.- a 72a/1
ḥāşıl o.- a 68a/5
iḥtiyāc o.- a 72b/13
müsemmin o.- a 72b/4
serī‘ülhāzm o.- a 74b/11

temeddüd o.- a 74a/6	o.- up 70a/3, 70a/8, 70a/9, 70a/10,
za'îf o.- a 70b/9	70b/8, 73b/2, 74a/9, 74a/11
o.- alar 72a/3	ķabz o.- up 75a/9
o.- an 71a/13, 71a/5, 73b/13	ġālib o.- up 74b/1
isti'māl o.- an 68a/11	ħall o.- up 77a/7
zıkr o.- an 71a/4	ħāşıl o.- up 69b/9
şadır o.- dı 68a/4	ishāl o.- up 73b/8
o.- ıcaķ 69a/4, 69a/5, 69b/5	ķabz o.- up 73a/8
ġālib o.- ıcaķ 74b/5	ķavī o.- up 70b/5
ħālī o.- ıcaķ 77a/13	mütevellid o.- up 69a/2
idrār-ı ħayz o.- ıcaķ 71a/6	nāfi' o.- up 72a/7
ishāl o.- ıcaķ 73b/2, 74a/11	sebeb o.- up 71a/2
ķabz o.- ıcaķ 75b/10	zāhir o.- up 68b/10
vāķı' o.- ıcaķ 75a/1	zāyil o.- up 71b/8, 72a/3
o.- madın 69b/10	o.- ur 68b/5, 68b/6, 68b/7, 68b/7,
o.- maġa 71a/3	68b/8, 68b/10, 68b/12, 68b/13, 69a/6, 69a/9,
ķabz o.- maġa 75b/6	69a/9, 69a/10, 69a/10, 69a/12, 69b/2, 69b/3,
za'îf o.- maġa 70b/6	69b/3, 69b/5, 69b/6, 69b/8, 69b/9, 69b/11,
mütevālid o.- maġınuġ 69a/11	70a/2, 70b/3, 70b/3, 72a/2, 72a/10, 72a/12,
ķabz o.- maķ 70b/2	75a/8
ġālib o.- mamış ola 72a/1	mütevellid o.- ur 71b/6
o.- masa 74a/8	ġalīz o.- ur 69b/7
o.- maya 73a/5, 74a/11	ġāyib o.- ur 68b/11
ġālib o.- maya 70a/12	ħarāb o.- ur 72a/12
mümtelī o.- maya 69a/2	ħāşıl o.- ur 71a/5, 72a/8
o.- mayıcaķ 72b/9, 72b/10, 73b/8,	helāk o.- ur 72a/13
74a/10, 74a/12	muħtebis o.- ur 75a/9
ishāl o.- mayıcaķ 72b/8	müdevver o.- ur 68b/6
ķavī o.- mayıcaķ 73b/9	müştebih o.- ur 69b/4
ġālib o.- mayınca 70a/8	müteġayyir o.- ur 69b/2
ķabz o.- mayup 70b/1	mütevellid o.- ur 72b/5
o.- maz 69a/4, 69a/9, 69b/11	te'ħīz o.- ur 69a/9
o.- sa 71a/12	zāyil o.- ur 71a/2
ishāl o.- mazısa 74a/8	'ārız o.- ur 71a/4
zāyil o.- mazsa 72a/4	o.- ursa 69b/12, 70a/1, 70a/10, 73a/9
böyle o.- sa 72b/1	ġālib o.- ursa 73b/6
ķabz o.- sa 73a/7	ħācet o.- ursa 75b/12
mütevellid o.- sa 69a/12	ishāl o.- ursa 74a/5

olı(u)n -Yapılmak, meydana getirilmek. -2-

	te'lîf o.- a 68a/5		r.+ in 70a/9
	isti'mâl o.- ur 75a/6		r.+ inden 69b/2
on	On. -2-	renglü	<Far.-T. Renkli. -1-
	o. 75b/7, 75b/8		r. 68b/7
oñult	İyileştirmek, onultmak. -1-	resm	<Ar. Tarz, usul. -1-
	o.- ur 76a/5		r. 72a/2
otur	Oturmak. -1-	revā	<Far. Yerinde, uygun. -2-
	o.- mağdan 72a/12		r.+ dur 73b/7, 74a/9
otuz	Otuz. -2-	rîh	<Ar. 1. Yel, rüzgar. 2. Romatizma, yel, ağrı. -9-
	o. 75b/11, 75b/9		r. 72b/9, 73a/8, 74a/11, 76b/10
ov	Ovmak. -1-		r.-i bevāsîr 71b/5, 74a/6
	o.- mağ 71b/13		r.-i bevāsîrûñ 68a/12
öd	Öd maddesi. -1-		r.+ in 72a/12, 76b/8
	ö.+ i 76a/9	risāle	<Ar. Kısa yazılmış küçük kitap. -2-
ördek	Ördek. -1-		r. 68a/4
	ö. 73b/13		r.+ yi 68a/6
örül	Örülme, sarılmak. -1-	rişte	<Far. Erişte, ev makarnası. -1-
	ö.- miş 69a/12		r. 72b/9
örümcek	Örümcek. -1-	riyāh	<Ar. Yelller, ağrılar, romatizmalar. -1-
	ö. 76b/2		r.+ ı 75b/5
panbuğ	<Far. Pamuk (<i>Gossypium</i>). -2-	riyāzet	<Ar. Perhiz. -1-
	p.+ ı 71b/2		r. eylemek 72a/1
	p.+ ıla 71b/4	ru'āf	<Ar. Burun kanaması. -1-
penîr	<Far. Peynir. -1-		r. 71a/5
	p.+ den 74a/1	ruṭûbet	<Ar. Nem, nemli özellikte. -2-
perhîz	<Far. Perhiz, uzak durma, sakınma. -3-		r. 71b/3
	p. eylemek 74a/7, 74b/10		r.+ in 71b/4
	p. eyleyeler 71b/10	ruṭûbetlü	<Ar.-T. Nemli. -1-
pes	<Far. O halde, şimdi. -1-		r. 76a/4
	b. 72a/13	sā'at	<Ar. Saat. -1-
rāhat	<Ar. Rahat. -1-		s. 74b/8
	r. 69b/9	şabāh	<Ar. Sabah. -1-
raķîk	<Ar. İnce, berrak, saydam. -2-		ş. 75b/10
	r. 69b/8, 72b/7	saç	Saç. -2-
reg-bend	<Far. Kan durdurmak için kullanılan		s.+ inuñ 69b/2
	bir tür sargı, tampon. -1-	saç -	Saçmak. -1-
	r.+ 70a/11		s.- ıcağ 76a/1
reng	<Far. Renk. -6-	şādır	<Ar. Çıkan. -1-
	r.+ i 68b/6, 69b/1, 69b/2, 69b/7		

- ş. oldı 68a/4
- şāfi** <Ar. Safi, saf, katışıksız. -1-
ş. 70a/10
- şafra** <Ar. Dört ana öğeden biri olan öd maddesi. -4-
ş. 74a/13, 74b/1, 74b/4
ş.+ yı 75b/5
- şakın** - Sakınmak. -5-
s.- maḳ 70a/7, 71b/1, 71b/6, 74b/6, 74b/9
- sāḳiṭ** <Ar. İşe yaramaz durumda, düşmüş. -1-
s. 70b/2
- şakız** Sakız (*Pistacia lentiscus*). krş. maṣṭakī. -3-
s. 73b/5, 75a/1
s.+ ıla 73b/4
- sākin** <Ar. Sakin, dindirilmiş. -4-
s. eyler 71b/8, 75a/13, 76a/8, 76b/7
- şāliḥ** <Ar. İyi, yarar. -4-
ş. 70a/11, 72b/4, 74b/11
ş.+ dür 73a/13
- şamḡ** <Ar. Zamk, çeşitli bitkilerden elde edilen tıbbî reçine. -1-
ş. 77a/8
- şamḡ-ı ‘arabī** <Ar. Arap zamkı, Mısır’da yetişen karaz ağacının zamkı. -3-
ş. 76b/11, 77a/4
ş.+ yle 77a/6
- şandal** <Ar. Sandal ağacı, ak sandal (*Santalum album*), kızıl sandal (*Pterocarpus santalinus*), sarı sandal (*Fringilla spinus*) olmak üzere üç türü vardır. -3-
ş. 73b/7, 76b/13, 77a/5
- şandaleyn** <Ar. Ak ve sarı sandal. -1-
şarāb-ı ş. 75a/13
- şar‘** <Ar. Sara hastalığı. -1-
ş.-ı sevdāvī 70b/12
- sarımşak** Sarımşak (*Allium sativum*) -1-
s.+ dur 73b/12
- şaru** Sarı. -2-
ş. 76b/4
ş.+ sın 72b/7
- sarulıḳ** Sarı renklilik, sarılık. -1-
s.+ ıla 69b/1
- sa‘ter** <Ar. Güveyiotu (*Origanum vulgare*). -1-
s. 74a/4
- sayaḡı** Tereyağı. -1-
s.+ yla 73a/5
- sebeb** <Ar. Sebep. -2-
s. olup 71a/2
s.+ i 69a/11
- semiz** Semiz, şişman. -3-
s. 72b/5, 72b/6, 73a/4
- senderōs** <Gr. Kehribara benzeyen bir tür tıbbi zamk. -1-
s. 76b/11
- seretān** <Ar. İyileşmez bir tür çıban, kanser. -1-
s. 71a/2
- serī ‘ü’l-fesāde** <Ar. Çabuk bozulma, hızlı bozulma. -1-
s. 74a/4
- serī ‘ü’l-hazm** <Ar. Çabuk hazm olan. -1-
s. 74b/11
- serī ‘ü’l-istiḥāle** <Ar. Çabuk olmayan. -1-
s. 74a/4
- sersām** <Far. Menenjit hastalığı. -1-
s. 70b/13
- sevdā** <Ar. Dört ana öğeden kara safra maddesi. -8-
s. 69a/11, 73a/5, 73b/10
s.+ dur 69a/11
s.+ ya 69a/13
s.+ yı 75b/5
s.+ yı istifrāḡ 70a/13
s.+ yı fāsīd 70a/12

- sevdāvī** <Ar. Kara safra maddesiyle ilgili. -3-
s. 69a/11, 70b/11
şar‘-ı s. 70b/12
- seyelān** <Ar. Akma. -3-
s. 75b/3
s. eden 69b/5
s. eder 75a/10
- şığır** Sığır. -1-
ş. 73b/12
- sığır** bkz. şığır. -2-
s. 76a/6, 76a/9
- sık -** Sıkmak. -1-
s.- alar 73a/12
- şıkl** <Ar. Artık, dışkı. -1-
ş. 75a/9
- sız -** Sızmak. -1-
s.- up 68b/9
- sigil** Deride, özellikle ellerde oluşan zararsız, pürtüklü küçük ur, siğil. -1-
s.+ ler 68b/5
- sil -** Silmek. -1-
s.- mek 71b/2
- sinā-yı mekkī** <Ar. Sinameki (*Cassia acutifolia*). -1-
s. 75b/8
- sinjirlüce ot** Sinirotu, bağa yaprağı. (*Plantago major*). -1-
s. 75b/4
- sirkelü** Sirkeli. -1-
s. 74a/3
- sivilci** Sivilce. -1-
s.+ lerden 68b/3
- soğan** Soğan. -6-
s. 72b/10, 72b/11, 72b/13, 73a/1,
76b/5
s.+ ı 73a/2
- soñ** Son, sonra. -1-
s.+ ina 69b/13
- şoñra** Sonra. -9-
ş. 69b/7, 70a/1, 71b/2, 72a/10, 72a/8,
72a/9, 75b/13, 77a/10, 77a/8
- sovit -** Soğutmak. -1-
s.- up 75a/2
- sovuğ** Soğuk, soğuk özellikte olan. -6-
s. 71a/13, 71b/3, 73a/1, 73a/3, 73a/6,
74b/7
- su** Su. -22-
s. 74b/8, 75a/3, 75a/3, 75a/4
s.+ da 73b/13
s.+ dan 74b/7
s.+ nuğ 71b/5
s.+ ya 71b/5
s.+ yı 75a/2
s.+ yıla 71a/13, 71b/1, 71b/4, 71b/4,
71b/7, 75b/11, 77b/3, 77b/4
s.+ yın 71b/6, 75a/3, 75b/9
s.+ yına 74b/5, 74b/5, 74b/5
- sufuf** <Ar. Toz halinde ilaç, toz şeklindeki ilaçlar. -1-
s. 77a/12
- sulu** Sulu, sulanmış. -1-
s. 76a/4
- şü’lülī** <Ar. Vücutta meydana gelen siğil gibi. Metinde basur hastalığının bir türü. -2-
ş. 68b/5, 69a/12
- summāk** <Ar. Sumak ağacı ve tohumu (*Rhus coriaria*). -3-
s. 73b/4, 74b/1
s.+ ı 73b/5
- susa -** Susamak. -1-
s.- yıcağ 75a/2
- süd** Süt. -1-
s.+ den 74a/1
- sükür** <Ar. Sarhoşluk. -1-
s.+ den 74b/9
- sülük** Sülük. -4-
s. 70a/5, 70a/6
s. urup 70a/5

- süst** <Far. Gevşek, güçsüz, işlevini yapamaz.-1-
s. 68b/8
- süz -** Süzmek. -1-
s.- eler 75b/9
- şahm-ı hançal** <Ar. Ebuçehil karpuzu içi. -1-
ş. 76b/5
- şalgamek** <Far. Domuz topalağı, domuz turpu, devetabanı (*Cyclamen mirabile*). -1-
ş. 76a/11
- şarâb** <Ar. Şurup. -12-
ş. 74b/9
ş.-ı habb-ı 75b/2
ş.-ı emlec 75a/11
ş.-ı encübâr 75a/10
ş.-ı lisânülhamel 75b/3
ş.-ı müdebbir 75b/5
ş.-ı şandaleyn 75a/13
ş.+ ı 73b/7
ş.+ ıyla 76b/13, 76b/13, 76b/13, 77a/1
- şeftâlû** <Far. Şeftali (*Persica vulgaris*). -1-
ş. 74a/7
- şeker** <Far. Şeker. -2-
ş.+ ile 75b/10
ş.+ le 74a/10
- şerbet** <Ar. Şurup. krş. şarâb. -11-
ş. 75a/10, 75b/1
ş.+ den 75b/10
ş.+ i 75a/6, 75b/4
ş.+ ler 71b/9, 75a/6
ş.+ lerden 71b/10
ş.+ lerdür 71a/8
ş.+ leri 68a/11
ş.+ lerüj 77a/12
ş. vermek
- şerîf** Ar. Şerefli, mübarek, kutsal. -1-
ş. 75a/8
- şirûğan** <Far. Şırlağan, susam yağı. -1-
ş.+ ıla 72b/8
- şifâ** <Ar. İyileşme, sağalma. -1-
ş.+ sına 71a/2
- şîşe** <Far. Şişe. -1-
ş.+ siyle 70a/6
- şörvâ** <Far. Çorba. -4-
ş.+ lar 72b/5
ş.+ sını 73a/7, 73a/9
ş.+ ya 73a/12
- şöyle** Şöyle. -6-
ş. 68a/4, 68b/8, 69a/1, 70b/1, 71b/3, 72a/12
- tâ** <Far. Ta, bir şeye, bir yere doğru. -3-
t. 73a/4, 77a/7, 77a/9
- ta'alluk** <Ar. İlgili, bağlantılı; ait olma. -2-
t. 68a/11, 75b/13
- ta'am** <Ar. Yemek, yiyecek. -2-
t. 74b/8
iştihâ-yı t. 72a/1
- tabî'at** <Ar. Mizaç özelliği; eski tıpta bünyenin kan, kara safra, safra ve balgamdan meydana geldiği kabul edilmiştir. Bu dört öğenin her biri soğuk-nemli, sıcak-kuru olmak üzere iki özelliğe sahiptir. Bütün nesnelere buna bağlı olarak soğuk-nemli (yaş), sıcak-kuru özelliklerine sahiptir. Nesnelere bu özelliklerine "tabiat" denmiştir. -21-
t. 73a/6, 73a/8, 74a/11
t.+ dan 71a/5
t.+ ı 70a/13, 70b/4, 73a/5, 73a/8, 73b/1, 73b/2, 75a/11, 75a/13, 75a/4, 75a/7, 75a/8, 75b/10, 75b/2, 75b/3, 75b/4, 75b/5, 75b/6
- tağla** - Dağlamak. -2-
t.- r 76a/12
t.- yup 75a/2
- taḥammül** <Ar. Tahammül. -1-
t. 70b/5
- taḥâret** <Ar. Temizlik, temizlenme. -2-
t. edicek 71b/4

- tahlîl** <Ar. Halletmek, geçirmek, dağıtmak. -7-
t. 71b/7
t. eder 72b/10, 76a/8, 76b/8
t. eyler 73b/1
t. eyleye 75b/5, 77b/1
- taqdîm** <Ar. Öne alma. -1-
t. olur 69a/9
- tamām** <Ar. Tamam, bütünüyle. -3-
t. 71a/4, 73a/11, 77a/6
- țamar** Damar. -5-
ț. 69b/12, 71a/12
ț.+ indan 70a/4
ț.+ ları 68b/4
ț.+ ları 69b/10
- țamlam** Damla. -2-
ț. 69b/6, 69b/6
- tāmm** <Ar. Noksansız, tam. -1-
t. 72a/8
- țajlacak** Sabahla birlikte. -1-
ț. 71b/13
- tarhūn** <Ar. Tarhun otu (*Artemisia dracunculus*). -1-
t. 73b/11
- țaşra** Dış taraf, dışarı. -2-
ț. 71a/9
ț.+ sında 68b/10
- tā'țir** <Ar. Güzel koku ile kokulandırma. -1-
t. eyleyeler 73b/4
- țatlu** Tatlı. -2-
ț. 72b/4, 72b/7
- țavşan** Tavşan. -2-
ț. 74a/1, 76b/3
- tavuk** Tavuk. -2-
t. 72b/6
t.+ ıla 73a/4
- țebāşir-i hindî** <Far. Bambu şekeri, hintkamışı şekeri. -2-
ț. 76b/11, 77a/3
- tedbîr** <Ar. Yol, çare. -9-
t. 72a/3
hüsn-i t. 69a/1, 72b/1
hüsn-i t.+ e 72a/2
t.+ i 70a/12, 71b/8
t.+ in 68a/12, 68a/9, 70a/2
- tedbîrlik** <Ar.-T. (hüsn-i tedbîrlik) Uygunluk. -1-
hüsn-i t.+ le 72a/4
- te'hîr** <Ar. Erteleme, geciktirme. -1-
t. eyleyeler 75b/12
t. olur 69a/9
- teķāțur** <Ar. Damlama, damla damla dökülme. -1-
t. édüp 69b/6
- telyîn** <Ar. Kabzı hafifletme, içi yumuşatma. -2-
t. eyler 73a/8
t. eyleye 75b/5
- temeddüd** <Ar. Çekilmek, uzamak, gerinmek. -1-
t. ola 74a/6
- temmet** <Ar. Bitti, sona erdi. -1-
t. 77b/4
- tenkiye** <Ar. Bağırsağa şırınga ile ilaç verme, lavman. -1-
t. eyleyeler 71b/12
- tennūr** <Ar. Tandır. -1-
t.+ da 74b/12
- ter** <Far. Taze. -1-
t. 74a/6
- tere** <Far. Turpgillerden, yaprakları salata olarak yenen baharlı bir bitki, tere. (*Lepidium*). -1-
t.+ ler 73b/11
- tereşşüh** <Ar. Sızma, sinme. -1-
t. eder 68b/9
- tertîb** <Ar. Tertip, düzenleme. -1-
t. eyledüm 68a/6

teskīn <Ar. Sakinleştirme, normal düzeye getirme. -1- t.-i veca' edeler 71a/7	sülük u.- up 70a/5
tevlīd <Ar. Meydana getirme, ortaya çıkarma. -2- t.-i 73a/4 t. eyleye 73b/10	'urūk <Ar. Damarlar. -8- efvāh-ı 'u. 69b/12, 70b/10, 70b/4, 71a/3, 75b/2, 77a/2, 75a/7, 75a/9
tēz <Far. Çabuk. -1- t. 73b/2	uvacuḡ Ufacık. -1- u. 68b/4
tēzcek Çabucak, derhal, hemen. -2- t. 70a/11, 74b/8	uvaḡ Ufak, küçük, kırıntı. -1- u.+ ı 77a/3
te'līf <Ar. Eser yazma. -1- t. 68a/4	üç Üç. -8- ü. 68b/4, 68b/9, 69a/6, 73a/10, 75a/3, 75b/9, 76b/12, 77b/3
toḡm <Ar. Tohum. -3- t.+ ı 76b/5, 77b/1, 77b/2	üçer Üçer. -2- ü. 77a/4, 77a/5
toḡuz topalaḡı Domuz topalaḡı, domuz turpu, devetabanı (<i>Cyclamen mirabile</i>). -1- ṡ. 76a/10	üçünci Üçüncü. -2- ü. 68a/9, 72b/3
tuhmuḡān <Far. Semizotu (<i>Portulaca oleracea</i>). -1- t. 77a/3	ümīz <Far. Umut, umma. -1- ü.+ dür 68a/7
tüt <Far. Dut. (<i>Fructus mori nigri</i>). -2- t. 68b/8, 74a/5	ürcüvānī <Far. (ercevānī) Erguvan çiçeği renginde, parlak ve kızıl. -1- ü. 68b/6
tütī <Far. Dutla ilgili, duta benzer. Metinde basur hastalığının bir türü. -3- t. 68b/9, 76a/1 t.+ nūḡ 69a/13	üst Üst. -11- ü.+ inde 77a/11 ü.+ ine 71b/2, 74b/8, 76a/1, 76a/12, 76a/3, 76b/2, 76b/3 ü.+ ine urıcaḡ 76a/11 ü.+ ine urmaḡ 71a/13 ü.+ ini 71b/2
tü Tüy. -2- t.+ sin 73a/10, 76b/3	üşen - Çekinmek, ihtitaz etmek, korkmak. -2- ü.- e 70b/8 ü.- eler 73b/3
türbūd <Far. Türbit otu (<i>Convolvulus turpethum</i>). -1- t. 75b/7	üzer Üst. -4- ü.+ ine 68a/6, 68b/4, 69a/8 ü.+ ine olalar 72a/3
türkī <T.-Far. Türkçe. -1- t. 68a/4	üzüm Üzüm (<i>Vitis vinifera</i>). -3- ü. 68b/5, 74b/4 ü.+ den 74a/8
uc Uç. -1- u.+ ları 68b/4	vācīb <Ar. Yapılması gerekli olan. -1- v.+ dür 70b/10
ur - İlaç sürmek; yapıştırmak. -3- üstine u.- ıcaḡ 76a/11 üstine u.- maḡ 71a/13	vāḡı' <Ar. Olan, olma. -1-

- v. olıcağ 75a/1
- vaqt** <Ar. Vakit, zaman. -7-
v.+ in 70b/10
v.+ ında 70a/5, 71b/11, 76b/12, 77a/11,
77b/3
v. olur 75a/8
- vaqtsuz** <Ar.-T. Vakitsiz, zamanı gelmeden. -2-
v. 71a/11, 71a/3
- ve** <Ar. Ve bağlacı. -256-
v. 68a/3, 68a/8, 68a/8, 68a/8, 68a/9,
68a/12, 68b/1, 68b/2, 68b/2, 68b/2, 68b/3,
68b/4, 68b/5, 68b/8, 68b/7, 68b/9, 68b/10,
68b/12, 68b/12, 69a/10, 69a/5, 69a/9, 69b/2,
69b/3, 69b/3, 69b/5, 69b/6, 69b/6, 69b/6,
69b/7, 69b/8, 69b/8, 69b/9, 69b/9, 70a/1,
70a/12, 70a/13, 70a/2, 70a/3, 70a/7, 70a/9,
70b/12, 70b/12, 70b/12, 70b/12, 70b/12,
70b/13, 70b/13, 70b/13, 70b/13, 70b/13,
70b/13, 70b/3, 70b/8, 70b/9, 71a/1, 71a/1,
71a/1, 71a/1, 71a/10, 71a/11, 71a/11, 71a/12,
71a/13, 71a/5, 71a/9, 71b/10, 71b/10, 71b/10,
71b/10, 71b/12, 71b/12, 71b/13, 71b/7, 71b/8,
71b/9, 72a/1, 72a/1, 72a/12, 72b/1, 72b/10,
72b/11, 72b/11, 72b/11, 72b/12, 72b/3, 72b/4,
72b/4, 72b/5, 72b/6, 72b/6, 72b/6, 72b/7,
72b/8, 72b/9, 72b/9, 72b/9, 73a/3, 73a/3,
73a/5, 73a/6, 73a/6, 73a/9, 73b/10, 73b/11,
73b/11, 73b/11, 73b/12, 73b/12, 73b/13,
73b/13, 73b/13, 73b/13, 73b/3, 73b/4, 73b/5,
73b/7, 73b/8, 73b/8, 73b/8, 73b/8, 74a/1,
74a/1, 74a/1, 74a/1, 74a/1, 74a/1, 74a/11,
74a/12, 74a/12, 74a/12, 74a/12, 74a/13, 74a/2,
74a/2, 74a/2, 74a/3, 74a/3, 74a/3, 74a/3, 74a/4,
74a/4, 74a/4, 74a/4, 74a/5, 74a/5, 74a/6, 74a/6,
74a/7, 74a/7, 74a/7, 74a/7, 74a/8, 74a/8, 74a/9,
74a/9, 74a/9, 74b/1, 74b/1, 74b/10, 74b/10,
74b/10, 74b/10, 74b/10, 74b/11, 74b/12,
74b/13, 74b/13, 74b/13, 74b/2, 74b/2, 74b/2,
- 74b/2, 74b/3, 74b/3, 74b/4, 74b/4, 74b/6,
74b/7, 74b/9, 75a/1, 75a/12, 75a/12, 75a/12,
75a/13, 75a/13, 75a/3, 75a/7, 75a/7, 75a/9,
75b/1, 75b/2, 75b/2, 75b/3, 75b/5, 75b/5,
75b/5, 75b/5, 75b/5, 76a/10, 76a/13, 76a/2,
76a/4, 76a/5, 76a/5, 76a/6, 76a/7, 76a/8, 76a/9,
76a/9, 76a/9, 76a/9, 76b/1, 76b/10, 76b/11,
76b/12, 76b/2, 76b/3, 76b/4, 76b/5, 76b/6,
76b/7, 76b/8, 77a/13, 77a/2, 77a/3, 77a/4,
77a/5, 77a/8, 77b/1
- veca** <Ar. Ağrı, sızı, acı. -6-
v. 69b/5, 71a/7
müsekkin-i v. 71a/8
teskîn-i v. edeler 71a/7
müsekkin-i v. 71a/7
müsekkenât-ı v.+ ı 72b/1
- ver** - Vermek. -8-
zaḥmet v.- ıcek 71a/7
v.- mek 75a/10, 75a/11
v.- üp 70a/13
v.- ür 75a/12, 75a/5
zaḥmet v.- ür 69a/1
zaḥmet v.- ürse 74b/1
- verem** <Ar. Şiş, ur, çıban. -1-
v. 71a/2
- veyā** <Ar.-Far. Veya, yahut. -2-
v. 74b/5, 74b/5
- vücūd** <Ar. Bulunma, var olma, varlık. -1-
v.+ ıyla 68a/5
- ya** Ya, veya. -37-
y. 68b/6, 69a/11, 69a/4, 69a/6, 69a/7,
69a/7, 70b/10, 70b/4, 71a/3, 71a/4, 71a/6,
71a/8, 71a/8, 71a/8, 71a/8, 71a/9, 71b/4, 71b/6,
72a/11, 72a/5, 72a/5, 72a/9, 72b/8, 73a/2,
73a/4, 73a/7, 73a/9, 73b/10, 73b/10, 73b/3,
74a/5, 74b/12, 75a/2, 76a/7, 76b/13, 76b/13
- yabān** <Far. Yaban, boş arazi, dışarı. -1-
y.+ a 73a/13
- yābis** <Ar. Kuru. -1-

	y. 75a/9		y. 68a/6
yağ	Yağ. -6- y.+ a 76a/3 y.+ ı 73a/6, 76a/3, 76a/7 y.+ ıyla 72b/8, 73b/9	yédinci	Yedinci. -2- y. 68b/1, 76b/9
yakın	Yakın. -2- y.+ dur 69a/13	yegrek	Daha iyi. -4- y.+ dür 68b/11, 72b/2, 74b/4, 74b/6
yala -	Yalamak. -2- y.- yalar 77a/1, 77a/13	yél	Yel; mide ve bağırsak gazı; romatizma, hastalık etkenlerinden. -6- y. 70a/2, 71a/5 y.+ i 71b/7 y.+ in 72b/10, 73a/13, 77a/13
yalunuz	Yalnız, tek başına. -2- y. 76b/1, 76b/6	yemiş	Yemiş, meyve. -3- y.+ lerden 74a/4, 74a/6 mersin y.-i 77a/1
yan başı	Siyatik. -1- y. 70b/13	yén -	Oyulmak, aşınmak, inmek. -1- y.- ir başlar. 71a/1
ya'nî	<Ar. Yani. -5- y. 68b/7, 71a/1, 75b/1, 75b/3, 77a/9	yér	Yer, bölge. -5- y.+ ince 74b/12 y.+ ine 70a/6, 70b/4, 75a/3, 75a/3
yapış -	Yapışmak. -1- y.- mışdur 76b/4	yétmiş	Yetmiş. -1- y. 75b/11
yaprak	Yaprak. -2- y.+ ı 75b/8 y.+ in 76b/6	yıl	Yıl. -1- y.+ da 71b/11
yaramaz	Kötü, yaramaz. -4- y. 70a/10, 70b/2, 73b/10, 75a/10	yigirmi	Yirmi. -2- y. 75b/8, 77b/2
yarum	Yarı, yarım. -1- y. 74b/8	yoğur -	Yoğurmak. -4- y.- ıcağ 75a/1 y.- up 77a/1, 77a/12, 77b/3
yaşşı	Yassı. -1- y. 68b/6	yoğurt	Yoğurt. -1- y.+ dan 74a/1
yaşıl	Yeşil. -1- y. 73a/10	yok	Yok. -3- y.+ dur 72a/5, 72b/3 y.+ ısa olmağa 71a/3
yaşillık	Yeşillik. -1- y. 69b/1	yöri -	Yürüme. -3- y.- mekten 70b/8 y.- yicek 70b/8, 70b/9
yé -	Yemek. -22- y.- mek 72b/10, 72b/12, 72b/13, 73a/3, 73b/8, 73b/9, 74a/10, 74a/12, 74a/13, 74a/9, 74b/11, 74b/13, 74b/13, 74b/2, 74b/6, 74b/7 y.- memek 73b/12, 74b/7 y.- yeler 71b/9, 74a/10 y.- yicek 72b/11 y.- yüp 71a/10	yufka	İnce. -1- y. 74b/13
yédi	Yedi. -1-	yumşak	Yumuşak; hafif. -1- y. 73a/10

- yumurda** Yumurta. -1-
y. 72b/6
- yumuşak** bkz. yumşak. -2-
y. 68b/8, 75b/6
- yüz** Yüz sayısı. -2-
y. 75b/9
- yüz** Yüz, çehre, surat.-1-
y.+ inüñ 69b/1
- za'ferân** <Ar. Safran (*Crocus sativus*). -2-
z. 77a/6
z. bir 77a/5
- zâhir** <Ar. Açık, görünür durumda. -2-
z.+ ine 76b/4
z. olup 68b/10
- zahmet** <Ar. Zahmet, ağrı, acı, zorluk. -7-
z. eylemeye 72b/2
z. eyler 69a/5
z. eyleser 74a/6
z. eylese 71a/12
z. vericek 71a/7
z. verür 69a/1
z. verürse 74b/1
- za'îf** <Ar. Zayıf, güçsüz, kuvvetsiz, takatsiz, kansız; gevşek; tembel. -5-
z. 70b/3, 70b/6, 70b/7, 70b/8, 70b/9
- zamân** <Ar. Zaman. -2-
z. 69a/10, 76b/8
- zarûret** <Ar. Zaruret, zorunluluk. -1-
z. olup 70a/8
- zâtü'l-cenb** <Ar. Akciğer örtüsü iltihabı. -1-
z. 71a/1
- zâtü'r-riye** <Ar. Akciğer iltihabı, yangısı, batar, zatürre. -1-
z. 71a/1
- zâyil** <Ar. (zâ'il) Yok olma, kaybolma. -4-
z. 72a/2
z. olmazsa 72a/4
z. olup 71b/8
z. olur 71a/2
- zebîb** <Ar. Kuru üzüm. -1-
z.+ den 74a/8
- zencâr** <Far. Tıpta kullanılan bir tür pas, bakır pası..-1-
z.+ ı 76a/1
- zerdâlû** <Far. Kayısı (*Armeniaca vulgaris*). -2-
z. 74a/4
z.+ nuñ 76a/6
- zerkü'l-ḥamām** <Ar. Güvercin gübresi. -1-
z. 76a/9
- zeyt yağı** <Ar.-T. Zeytin yağı. -1-
z. 76a/2
- zımād** <Ar. Bazı hastalıkları tedavi etmek amacıyla bir bez üzerine yayılıp deri üzerine uygulanan, beden ısısıyla vücuda yapışan, koyuca lapa, yakı. -1-
z.+ lardur 71a/8
- zıkr** <Ar. Anma, konuşma, söyleme. -4-
z. eyledüğümüz 77a/12
z. eyledük 72a/4, 75a/4
z. olan 71a/4
- zirîşk** <Far. Kadıntuzluğu otu (*Berberis crataegina*). -1-
z. 74b/2
- ziyāde** <Ar. Artma, çoğalma; fazla. -3-
z. 69a/2
z.+ den 68b/3
z. eyler 72b/12
- ziyān** <Far. Zarar, ziyan. -6-
z. 72b/2
z. eder 73b/12
z. eylemez 74a/10
z. eyler 70b/2, 74b/7
z. eyleyen 72b/3
- zürür** <Ar. Özellikle göz hastalıklarının tedavisinde kullanılan, çeşitli maddeleri toz haline getirerek hazırlanan devalara verilen ad. -1-
z.+ lar 71a/10

KAYNAKÇA

- ADIVAR A. Adnan, **Osmanlı Türklerinde İlim** (5. Basım), Remzi Kitabevi, İstanbul, 1991.
- AKPINAR Cemil, “Hacı Paşa” **TDV İslam Ansiklopedisi**, Cilt 14, s. 492-496, İstanbul, 1996.
- BAYAT Ali Haydar, **Tıp Tarihi** (Genişletilmiş 2. Baskı), Merkezefendi Geleneksel Tıp Derneği Yayınları, İstanbul, 2010.
- Bursalı Mehmed Tahir, **Osmanlı Müellifleri**, C. III. (Haz: İ. Özen) Meral Yayınevi, İstanbul, 1975.
- ÇİFTÇİOĞLU İsmail, “Anadolu Beylikleri Döneminde Yetişen Çok Yönlü Bir Bilim Adamı: Hacı Paşa”, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı: 12, s. 93-102, Kütahya, 2005.
- DEVELLİOĞLU Ferit, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1995.
- DOĞAN Şaban, **Terceme-i Akrabâdîn – Sabuncuoğlu Şerefeddin (Giriş – İnceleme – Metin - Dizinler)**, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, basılmamış doktora tezi, Sakarya, 2009.
- Ebulfeyz Mustafa Efendi, **Risâle-i Feyziyye fi Lügâti'l-Müfredâti't-Tıbbiyye** (Gözden Geçirilmiş İkinci Baskı), (Hazırlayan: Şaban Doğan), Değişim Yayınları, İstanbul, 2012.
- İHSANOĞLU Ekmeleddin, Ramazan ŞEŞEN, M. Serdar BEKAR, Gülcan GÜNDÜZ, Veysel BULUT, **Osmanlı Tıbbî Bilimler Literatürü Tarihi**, I. Cilt, IRCICA Yayınları, İstanbul, 2008.
- KARAAĞAÇ Günay, **Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2013.
- ÖNLER Zafer, **Celâlüddin Hızır (Hacı Paşa) Müntahab-ı Şifâ I (Giriş-Metin)**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1990.
- ÖNLER Zafer, **Celâlüddin Hızır (Hacı Paşa) Müntehâb-ı Şifâ II (Sözlük)**, Simurg Yayınları, İstanbul, 1999.
- SARI, Mevlüt, **El-Mevârid - Arapça - Türkçe Lûgat**, İpek Yayınları, İstanbul, 1982.
- STEİNGASS F., **A Comprehensive Persian-English Dictionary**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 2005.
- ŞAR Sevgi, Bilge Sözen ŞAHNE, Miray ARSLAN, “Hacı Paşa'nın Şifâü'l-Eskâm ve Devâü'l-Âlâm Adlı Eserindeki Şurup Formülleri”, **Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi**, 35/Bahar 2014, s.124-136, Ankara, 2014.
- ŞEHSUVAROĞLU Bedi, Ayşegül Erdemir DEMİRHAN, Gönül Cantay GÜRESSEVER, **Türk Tıp Tarihi**, Bursa, 1984.
- TURAN Zikri, **Hacı Paşa, Teshil - Dil Özellikleri, İnceleme, Söz Dizini**, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Malatya, 1992.
- ÜNVER A. Süheyl, **Hekim Konyalı Hacı Paşa Hayatı ve Eserleri**, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1953.

EK: Tıpkıbasım (Süleymaniye Kütüphanesi Fatih Koleksiyonu 3545/2)

68-a

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 شَكَرُ اللَّهِ أَعْلَىٰ وَإِلَىٰ التَّقْدِيمِ أَوْجِي ثُمَّ الصَّلَاةُ عَلَىٰ النَّبِيِّ الْمُصْطَفِيِّ
 وَآلِهِ الْمُجْتَبِيِّ وَبَعْدَ جَوْنِ خِطَابِ مُلْكَمِ حَبَابِ مُعْظَمَدَاتِ
 شَيْلَهَ صَادِرِ أَوْلَادِكُمْ بُوَاصِيرِ مَرَضِ بَابِنْدَه نِرْتَرِكِي رِسَالَه تَالِيفِ
 أَوْلِنْدَه كِهَ أَنْكَ وَجُودِ بِلَا كِرْفَلْن كِنَا بِلِرْدَنْ اسْتِغْنَا حَاصِلِ أَوْلَا
 امْرِعَا كِي امْتِنَالِ ادَبِ بُوَ رِسَالَه كِهَ بِيْدِي بَابِ اَزْدِنْدَه تَرْتِيبِ كِلْدَمِ
 اَوْ مِينْدَرْدِكِه قَبُولِ حَضَرَتِ أَوْلَا **أَوَّلُ بَابٍ** بُوَ اَسِيرِ مَرَضِنِكَ
 حَقِيقَتِنِ وَأَنْسَامِنِ وَأَسْبَابِنِ وَعَلَامَاتِنِ بِلْدَرْدَرِ **الْحَمْدُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ**
 بُوَ اَسِيرِكَ تَدْبِيرِنِ وَمَعَالِجِنِ بِلْدَرْدَرِ **اِحْتِجَابِي بَابٍ** بُوَ اَسِيرِه
 فَايْدَه اَبْلِينِ عِدَا اِرْبِلْدَرْدَرِ **دَرْ دَرْتَجِي بَابٍ** بُوَ اَسِيرِ مَرَضِنْدَه اسْتِعْمَالِ
 اَوْلَانِ شَرَهْتَارِي بِلْدَرْدَرِ **بِتَجِي بَابٍ** بُوَ اَسِيرِه تَعْلُقِ دَنْ اَدْوِيهِ
 مَقْرُودَه بِلْدَرْدَرِ **التَّجِي بَابٍ** رِيحِ بُوَ اَسِيرِكَ كَيْفِيَّتِنِ وَتَدْبِيرِنِ

وَعِلَاجُ بِلْدَرُزٍ يَدِيخِي بَابُ بُوَاسِيرِهِ فَايِدَهُ اِدِنِر بِلْدَرُزٍ ۱۱
 اَوْلُك بَابُ كِه بُوَاسِيرُك حَقِيقَتِش . وَاَقْسَامِنِ وَاَسْبَابِنِ وَعِلَاجِ
 مَنكِرِن بِلْدَرُزٍ بُوَاسِيرِ عِيَارِنْدَرُزِ يَادَهُ دِنِ وِسِيوَلِجِرْدِنِ كِه مَقْعَدِ
 طَرَرِي وَاوَجَلِي اِرْدِنَه بَتَر بُوَاسِيرِ اَوِجِ قِسْمِدَرُزِ بَر قِسْمِ اَوِجِ
 سِخَلَرِ كِي اَوْلَرَا كَا لُولِي وِبَر قِسْمِ دِيخِي اِرْمِ دَايِسِي كِي اَوْلَر
 يَاقِن بَه مَكْوَرَا اَوْلَرَا كَا عِيْبِي دَرُزَر اَوْلَر كِه عِيْبِي نَك دِنِكِي اَز جَوَانِي
 اَوْلَر بَعِي دَلُوجَه كِي بِيئِر دِد كَلَرِي اَجِجِ چَچِكِي كِي اَل دَنكَلُو اَوْلَر وِبَر
 قِسْمِ دِيخِي نَوْتِ كِي سِنْتِ وِبَشَقِ وِقَحِيقَتِش اَوْلَر شِيكِه كِه اَلتَرِيه
 اَوَقَاتِ اِنْدَن قَان سَرَب تَر شَحِ اِدْرَا كَا تَوِي دَرُزَر وِبُو اَوِجِ قِسْمِ
 هَر بَرِي مَقْعَدِ كِه سِنْدَه بَتَر ظَاهِر اَوْتِ اَوْلَبُ كِرُزَر وَاَه اَوْلَر كِه
 اَجِر وِبَتَر غَايِر اَوْلَر كِرُزَر دَشَرَه بَتِنِ بُوَاسِيرِ اَجِر وِبَتِنْدِنِ يَكِر كِرُزَر
 مَعَالِجِسِي سَانْدَرُزِ وِبَعْضِ بُوَاسِيرِ كِ اَعْرَ اَوِجِ اَوْلَر قَان اَقْرُو بَعْضِ
 سِنِكِ اَعْرِي دَتَلُو اَوْلَر قَان اَقْرَ اَكَا كِرُزَر بُوَاسِيرِ دَرُزَر اَلتَر

فنت

قَتِ اعْزِرْ اَوْقَاتِ زُحْمَتِ وَرِزْمِكْرِ حَسَنِ تَدْبِيرِ لَهْ سُنَيْلَهْ اِدْ كَرِ لَهْ
 بُوَاسِيرِكْ مَا دَسْنِدَنْ قَرَشُو زِيَادَهْ لَسْنَهْ مَتَوْلِدِ اَوْلَبِ مَحْتَبِي اَوْلِيَا
 مَدِدْ كَسِيْلَا اِعْرَمَزْ اَوْلَا قَانِ اَقْنِ بُوَاسِيرِكْ مَا دَامْ كِهْ كَرْ كَلُو قَدَزْ
 دَمَبَدَمْ قَانِ اَقَادِرَهْ اِعْرِسْ اَقْلَزْ قَانِ كَسِيْلَبِ اَقْرَزْ اَوْلِحِقْ بِلْحَدِ
 نَدَنْ اَزْ اَقْرَا وِلِحِقْ اِعْزِرْ زُحْمَتِ اَيْلِرْ. وَقَانِ اَقْنِ بُوَاسِيرِكْ بَعْضِيْسِيْنِكْ
 قَانِ اَقْعِيْنِكْ مَعِيْنِ دَوْرَا وُلُرْ مَثَلَا اَيْدَهْ بَرْ كَزْ بَهْ اِيْ كَرْ اَوْلِحْ اَيْدَهْ
 يَادِيْخْ اَرْتُقْ بَهْ اَكْسِيْكَ كُنْدَرْدَهْ فِي الْجَمْلَهْ مَعْلُوْمْ مَدْنَدَهْ تُوْبِتْ كَلْرْ
 دَايِمْ اَوْلِ تُوْبِتْ اَزْرِنَهْ قَانِ اَقْرُو بَعْضِيْسِيْنِكْ قَانِ اَقْعِيْنِكْ مَعِيْنِ
 مَضْبُوْطْ مَدَّتْ اَوْلُرْ كَاهْ تَقْدِيْمْ اَوْلُرْ كَاهْ نَاحِيْرَا وُلُرْ كَاهْ اَوْلُرْ كِهْ
 بَرِزْمَانْ مُتَوَاتِرْ اَقْرُو كَاهْ اَوْلُرْ كِهْ مَدِيْدَا اَقْرَا وُلُرْ دُنَلُرْ بُوَاسِيرِكْ
 مَتَوْلِدِ الْمَعِيْنِكْ سَبَبِ سَوْدَا دَزْ بَهْ سَوْدَا وِيْ قَانْدَرْ. اَكْرْ سَوْدَا
 بَلْعَدَنْ مَتَوْلِدِ اَوْلَسَا بُوَاصِيْرِيْ بَالِقِ قُرْمِيْخْ كِيْبِ اَوْلِيْشْ اَوْلُرْ تَوْلُوِيْ
 بُوَاسِيرِكْ مَا دَهْ سِيْ سَوْدَا وِيْ بَقِيْدَرْ تُوْبِيْنِكْ قَانَهْ بَقِيْدَرْ عِيْنِيْ نِيْكَ

بِن بِن دَر بُوَاسِير لُو كِشَنك يُو زَنگ زَنبِي صَادُو لِيغَلَا يَا شَلِقِ اِدَا سِنَدَك
 اُولر بَعْضِي سِنَك سَا چِنك زَنبِي اَصْلِي اَصْلِي دَنكِنْدَن مُتَغَيِر اُولر و سَا
 چِنك و كُو دِي قَلْبِر تَنگ دِي كِز اُولر و چُوق اُولر كِه بُوَاسِير قَان
 اَقْدَغ اِنِهَال دَمُوي بِلَا مُشْتَبِه اُولر فَرْق بُوَا كِس اِدَا سِنَدَه اُو
 لِدُزَك سِيْلَان اِدَن بُوَاسِير قَان اُولجُون مَقْعَدَدَه و جَع اُولر و مَقْعَد
 اَعْرَه اُولر و كِز و قَان كِه اَقْر طَمَم طَمَم تَقَا طَر اِدَب اَقْر و هَمَه
 بُوَاسِير قَان اَكْز اَوْقَات اَوَّل قَرَه و غَلِيْط اُولر صُكْرَه اَق زَنك
 قِرْلِيغَا دُر و رَقِيْق اُولر و بُوَاسِير قَان اَقْدَغ نِيْجَه مَادَام كِه اَفْرَا
 اَرِشِيْمَا رَا حَتَّ و خِفَت حَا صِل اُولب خُوش كَلَرَه و كَاَه اُولر كِه
 مَقْعَد دَن اَقْن قَان هِنج بُوَاسِير اُولدِن بَعْر سَقْلَر دِغ طَر كُرُك
 اَعْر كِر اَحْلَقْدَن اُولر بُوَاسِير دِن اُولر بُوَ مَرَضَه اِنْفِتَا ح اَفْوَا رَه
 عَرُوق دِر كُرَه اَكْر اَعْر اَجَلِن طَر اَمْعَاي غِلَا طْدَه اُولر سَا اَوَّل
 غَايِط كَلَر قَان اِلَا صُوكِنَه كِر و غَايِط كَلَر قَان سَرَه اَكْر اَمْعَاي دِقَا نْدَه

اولرسا اول قانسوز غايظ كلوز ضكره قان كلر واكثر اوقات
 قان كيكلوا اولر وبل قراقرلا كلر **الکیمی باب** كه بواسيرك تديرين
 ومعالجین بیلدیرز. اگر بواسیر دتلوا اولت قان اقرتسا باسلیق
 طهریدن قان المی کرک یین الور کیندن حجامت ایلمک کرک
 و بین الور کین سلك وقتنده سلك وقتنده سلك ادب سلك
 دشجک سلك یرنه حجامت شیشه سیلا چمک اکن اودوز. اگر
 بواسیرک قان اقرسا چوق ضد ایلمکدن و قشمتدن سقمق
 کرک قی ضرورت اولت قان کی غالب اولینجا ضد ایلمک
 کرک ومع هذا ارجک فانک دنکین کرک کرک. اگر قره اولت
 برمز قان اولسا اقمق کرک اگر قزل اولت صافی قان اولرسا
 اقمق قیب نیرجک دکنده که کرو بغلق کرک نادریم صاج کدت
 سوادای فاسد غالب اولکیا. و کخ بواسیرک تديری اولدز که
 مشهل کدیب سوادای استقرانغ ایلیدر و دائم طبیعت قبض

اَوْلِيْبِ نَوْمِ اَوْلَا شَيْكَلَهْ كِهْ نِرْمَلِكْ اِسْهَالِ حَدِيْكَهْ اِرْشِيَا بُوَاسِيْرَهْ
 نِيْكَهْ كِهْ قَبْضِ اَوْلَقْ زِيَانِ اَيْلَرْجَوَقْ اِسْهَالِ دِيْخْ يِرْمَزْ قُوْتِ سَاقِطِ
 اَيْلَرْ كُوْدَهْ اَدَقْ اَوْلَرْ اَمْعَا ضَعِيْفِ اَوْلَرْ وَتَمَّ اَكْثَرِ اِسْهَالِ لِلا قَرَسُو
 بُوَاسِيْرِ كِرْنَهْ مَادَهْ دُكْلَرْ بُوَاسِيْرِ قَانِ يَهْ اَقْوَاهِ عُرُوْقِ قَانِ طَبِيْعَتِ
 دَقْعِ اِدْتِ كَنْدُوْدَنْ اِحْجُوْ مَا دَامْ كِهْ قُوْتِ قَتِيْ قُوِيْ اَوْلَبِ كَحْمَلِ
 اَيْلِيَا هِيْجْ دَلْمَقْ كَرَكْ قُوْتِ ضَعِيْفِ اَوْلَعَا بَشَلْدُغْنِ اِحْسَاسِ
 اَدِيْجَا اَمْعَا تَقُوْ كَرَكْ ضَعْفِ اِكْثَرِ بِلِرْجِكْ كِهْ بَدَنْكْ قُوْتِ اَكْسِيْلَكَا
 بَشَلِيَا وَبِرْجِكْ اَبْقَلَرْ ضَعِيْفِ اَوْلَبِ يِرْمَكْدَنْ اَشْنَا بَلِكْ اِنْجِيْ كَلَرْ
 بِرْجِكْ ذَرِيْ فِيْ تَلْجَلَهْ اَفْعَالِ وَحَرَكَاتِ بَكِيْنِيْ ضَعِيْفِ اَوْلَا اَوْلِ
 وَقْتِيْ قَانِ دَلْمَقْ وَاجْبِيْدُزْ بُوَاسِيْرِ قَانِيْ يَهْ اَقْوَاهِ عُرُوْقِ قَانِ
 حَدِيْجَهْ اِحْجُوْ كِهْ حَدِيْ اَفْرَاطَهْ اِرْشِيَا دُكْلِ سُوْدَاوِيْ مَرَضَلَرْ اَنْ
 جُوْنِ وَمَا لِيْجُوْلِيَا وَصَرَعِ سُوْدَاوِيْ وَجَرَبِ وَبِهِيْقِ اسْتُوْدُوْدَمَرْ كُو
 وَجْدَامِ وَحَمِيْ رِنَجِ كِيْ وَيَانِ بِيْشِ اَغْرِسِ وَبِيْلَرْ اَغْرِسِ سَرَامِ

وَذَاتُ لَجِبٍ وَذَاتُ الرِّبَةِ وَآكَلَةُ يَعْنِي بِشْرًا بِشْرًا وَجَمْرَةً كَمَا كَانُوا
 كُنْتُمْ ذِكْرًا وَسِرَّانِ دِدْ كَلْبِي وَدَمِ شِفَاسٍ سَبَبِ أَوْلِي زَابِلًا أَوْلِي أَوْلِي
 مَرْضَانِ يُوعِضُهُ أَوْلِيًا قَدْ حُجِّنَ كَلْبِي أَوْلِيًا قَانِ بَدَ أَفْوَاهِ عَرُوقِ قَانِ وَفَتْسِرِ
 ذَنْبِ سَايَةِ نَامِ حَدِجًا أَفْدِنِ قَطْعِ أَيْلَسَرِ بُو ذِكْرًا أَوْلَانِ مَرْضَانِ عَارِضِ أَوْلِي
 بَدَلِ كَلْبِ اسْتِشْقَا وَبِنِ حَاضِلِ أَوْلِي بُو أَسِيرِ أَوْلِي كَنْبِيهِ طَبِيعَتَانِ رُغَافِ
 بَدَ إِذْ رَا حَبِضَ أَوْلِي قَتِّ فَايِدَهُ أَيْلَرِ أَصْلِ بُو أَسِيرِ عِلَاحِدَهُ أَوْلَدِ زَكِ
 وَجَعِ رَحْمَتِ وَرَجَكِ أَوْلِي بَدِيلِ كَلْبِ مَسْكِنِ وَجَعِ ذَنْبِ تَسْكِينِ وَجَعِ إِذْ كَرِ
 مَسْكِنِ وَجَعِ بَدِ شَرِّ بَلَكِ ذِكْرِ كَلْبِ إِجْلَرِي بَدِ مَرْهَلَرِ ذِكْرِ بَدِ ضِمَا ذِكْرِ ذَبِ نَطُولِ
 كَرِ ذِكْرِ بَدِ نَجُورِ ذِكْرِ كَلْبِ اسْتِعْمَالِ أَيْلَرِ وَفَانِ حَدِنِ طَشْرِهِ أَفْرَا طِلَا لِكْتَقِ قَانِ
 قَطْعِ أَيْلَرِ غَدَا الرِّيبِ قَانِ بَغْلِي أَشْرِبَهُ وَأَوْلِي بَدِ إِجْبِ مُنَاسِبِ ذِكْرِ وَزَلِ
 وَنَطُولِ لِرِ اسْتِعْمَالِ أَيْلَبِ قَانِ دَمَقِ كَرَكِ وَحُجِّنِ كَلْبِ قَانِ وَفَتْسِرِ ذَنْبِ سَا
 أَقْرَا أَوْلِي رَحْمَتِ أَيْلَسَا بِجَدِ حَمَامِ كَرَمَكِ كَرَكِ وَطَرِ أَغْرِنِ أَجْرِبِ بُو أَسِيرِ
 أَوْلِي بَدِ سِنْدَانِ بُو أَسِيرِ اسْتِنَه أَرْمَقِ كَرَكِ وَبُو أَسِيرِ أَوْلِي كَنْبِي سُنُوقِ سَوِي

اسْتِجَا اَتَمُّكَ سَقْمُكَ كَرَّكَ اِسْ سُوْبِلَا اسْتِجَا اَبْلَكْ كَرَّكَ اسْتِجَادَنْ
 ضَكَنْ بُوَا سِيرَا سِتْنِي اَقْبِي دُتْب سَمَكْ كَرَّكَ بَلَكْ يَنْبُجْ بُوَا سِيرَا سِتْنَهْ قُوقْ
 كَرَّكَ شَيْلَهْ كَهْ مَا نَيْتِنْ نَشْفْ اَبْلَا هِنَجْ رُطُوبَتْ قَلْبَا بُوَا سِيرَا لُو كِسِي سُو
 سُوْبِلَا طَهْرَارَتْ اِدْجَكْ بَهْ اِسْ سُوْبِلَا طَهْرَارَتْ اِدْجَكْ يَنْبُجْلَا رُطُوبَتِنْ
 كِدْرَمِي تَجَكْ كَهْ اَوْلْ اِسْ سُوْنَكْ بَقِيْسِنْ قَلْبْ سُوْبِي رِيْحْ بُوَا سِيرَا مَوَلْدْ
 اَوْلْرِكِي سَقْمُكَ كَرَّكَ كِنْدِي بَايْ يَهْ تَعْنَايْ قَبْنَادَنْ سُوْنِنْ اَلْبْ اِسْجَفْلَا
 اَوْلْ سُوْبِلَا اسْتِجَا اَبْلَكْ اَبُوْدَرْ بُوَا سِيرَا قَانْ قَطْعْ اَبْلَرْ وِ بِيْلِي تَحْلِيلْ
 اَبْلَرْ وِ كَزِي سَاكِنْ اَبْلَرْ بُوَا سِيرَا بَكْلْ زَا اَبْلْ اَوْلْبْ كَمَكْ نَدْبِيرِي اَوْلْدَرْ كَهْ
 دَا اِيْمْ مَوَافِقْ عَزْدَا اَلْرِيَا لَرْ وِ مَنَاسِبْ كَسْرْتَبْرَا اِجْلَرْ وِ مَخَالِفْ عَزْدَا
 لَرْدَنْ وِ شَرْتَبْرَدَنْ وِ دَوَا اَلْرَدَنْ بَرْ هِيْزْ اَبْلَا لَرْ وِ مَجْفَقْ وِ مَحْلَلْ
 نَحْوَرْلَرْ اَبْلَا لَرْ دَا اِيْمْ اسْتِعْمَالْ اَبْلَا لَرْ بِلْدَهْ بَرْ بِيْحْ كَزْ مَسْهِيْلْ وِ قَبْنَدَهْ
 مَسْهِيْلْ اِجْبْ بَدَنْ نَشْفِيَهْ اَبْلَا لَرْ وَاَعْتِدَا اَللَّهِ حَمَامْ كِرْمَكْ كَرَّكَ وِ
 حَمَامَدَهْ كُوْدِي اَوْضَنْ كَرَّكَ وَاَعْتِدَا اَللَّهِ طَعْنُ اَجْلَا كَهْ هَنْوَزْ جُوْعْ

وَاَشْتِهَائِي طَعَامِ غَائِبِ اَوْلَمَشْنِ وَاَلْحَرَكَتِ وَاَلْبَاصِنَتِ اَبَلِكْ اَبُو دُرْ
 بُو رَشْمِ حَسَنِ تَدْبِيْرِ مَوَاطِنَتِ اَبَلِيْجِكْ جُوْقِ اَوْتُرْ كِه بِالْعَلِيَّةِ زَايِلِ
 اَوْلَبْ كِدْرَ مَا دَامَ كِه بُو تَدْبِيْرِ اَوْرُدْنَه اَوْلَا كُرْ حَبْطِ اَبَلِيْكُرْ كُرْ عَوْدَتِ
 اَبَلُرْ. اَكْرَحَسَنِ تَدْبِيْرِ كِه ذِكْرُ اَبَلِكْ بَعْجَلِ زَايِلِ اَوْتُرْ نَسَا اَنْكْ دَرْمَا
 نِه اَكِي نَسْنَدَن اَرْتَقْ چَادَه يُقَدِّرْ يَه دَمْرُ كِه كَسْمَكْ كُرْ كِ يَه دَوَايِ
 حَادَه قُبْ اَسْفَاطِ اَبَلِكْ كُرْ كِ بُوَايِ مُعَاجِلَه دِيْ خَطْرَدَن
 خَالِي دُكَلْدَرْ هَرْ چِنْدِ كِه بَعْضِ كِشَلْرَه نَافِعِ اَوْلَبْ بُوَا سِيْرَدَن بُرْ
 نَامِ حَاصِلِ اَوْلُرْ. اَمَّا اَكْتُرْ كِشَلْرِكْ بُوَا سِيْرَن كَسْدُ كَلْرَدَن صُكْرَه
 يَه دَوَايِ حَادَه قُبْ اَسْفَاطِ اَنْدُ كَلْرَدَن صُكْرَه بُوَا سِيْر كُرْ بِنِ
 چُنْ اَوْلُرْ كِه بُوَا سِيْر كَسْدُ كَلْرَدَن صُكْرَه اَوْلُكِدَن اَرْتَقْ بِنِ بَلِكِه
 چَقْ كِشَلْرِكْ بُوَا سِيْرَن كَسْرُ اُرْ يَادِ دَوَايِ حَادَه اِسْتِعْمَالِ اَبَلُرْ مَقْعَدِ
 خَرَابِ اَوْلُرْ شَيْلَه كِه بِيْحَنِ وَاَعَايِيْنِ دَتَا زَا اَوْلُرْ خَلْقِ اَرَا سِنْدَه اَنْزِ
 مَقْدَن قَلْرْ بَلِكِه اَكْتُرْ نَكْ بُوَا سِيْر نُوَا صَوَه دُنْبِ هَلَاكِ اَوْلُرْ بِنِ

تَبَلُّهُ أَوْ لَسَا حَسِّنْ تَذِينِ وَمُسْكِنَاتٍ وَجِجٍ اِقْتِصَارًا اَيْلِبُ بُوَاسِيرِ
 كُنْدُ لِكِنَه تَقْنُ بَلُرْ كَلْدَرُ جُونِ دَحْمَتِ اَيْلِيَا اَنْكُ دَرْدُ غِنْدَنُ هِيَجُ زِيَانِ
 يُقَدِّزُ اِحْتِيَابِي بَابُ كِه بُوَاسِيرِ فَايْدَه اَيْلِينِ غَدْرِ رُوزِيَانِ اَيْلِينِ
 غَدْرِ رُوزِيَانِ بَلَدَرُزُ هَرُ غَدْرِ كِه مَرْطَبِ وَمُسْمِنِ اَوْلَا كِه اَنْدَنُ طَبَلُو وَصَالِحِ
 تَانِ مَتُوَلْدُ جَرْبِ شُوْرُو اَلْ رُكِبِ سَمَزَقِينِ اَيْلَا وَا مَرَا غَلَقِ اَيْلَا
 وَ سَمَزُ لُوقِ اَيْلَا وَمُسْمِنِ قَرَارِ جَلَا بِشَمِشِ اَوْلَا وَيَمِيرِ شَتِ بَمَزْدَه
 صَا رُوْسِنِ وَرَقِيقِ جُدَا بَلُرِ بُوَاسِيرِ فَايْدَه اَيْلُرِ وَا سِفْنَاخِ اَيْلِي كِه طَبَلُو
 بَا ذَا مِ يَعْجَلَا بِه شِيُوْ غِنْلَا بِشَمِشِ اَوْلَا اِسْهَالِ اَوْلِي جَمِيقِ وَبَا طِنْدَه
 زِيَجِ وَنَفْحِ اَوْلِي جَمِيقِ خَمِيْرُ لُورِ شَتِه اَيْلِي مَنَاسِبِنْدُزُ وَ حَرَارَتِ وَ غَطَشِ
 اَوْلِي جَمِيقِ كُنْدَنَا وَ بِشَمِشِ صُوعْنِ يَكِ اِيُوْدُزُ كُنْدَنَا بُوَاسِيرِ يَلِنِ تَحْلِيلِ اِدُزُ
 وَ قَانِ كَسْرِ وَ جَمَاعِ اَرْدُوْسِنِ حُرُوكِ كُوْدُزُ وَ صُوعْنِ يَجِكِ بُوَاسِيرِ كِ
 اَغْرَنِ اَجْرُوْمِي زِيَادَه اَيْلُرِ بُوَاسِيرِ كِ قَانِ بَجْدِ اِحْتِيَابِ كُنْدَنَا يَكِ اِيُوْدُزُ
 قَانِ دُرْبِ اَيْلِي جَمِيقِ كِه اَنْغَا اِحْتِيَابِ اَوْلَا سُوعْنِ يَكِ اِيُوْدُزُ كُنْدَنَا دَاخِ

سوغن دنج سوق بواسيره ائودوزاسي بواسيره ائودكل قتحوروز الزاج
 كشي كند ناي يده سوغان چوق استعمال ائليجك فانن كيند دوز بواسيرنا
 زيان ائلر و كلم ائش يك سوق بواسيره ائودوز و جماع ائد و تن حركت
 كئز لکن مصدع دوز سوز توغلا يه قين ائبلا بئشرمك كرك تا تو
 ليد سودا اولكيا و طبيعت قبض ائگيا سا يغيللا دنج بئشرمك ائودوز
 قوز باغ و نخاع و بويي سوق بواسيره ائودوز چقن طبيعت قبض
 اولسا قري بدنوش سوز و ائش كه اسفناخلا يه بازو بلا بئششم اولسا
 اچك ائودوز طبيعت تئين ائلر اگر طبيعت قبض اولب باطنده دنج
 و قح دنجي اولسا بدنوش سوز و ائش اسفناخ يه بازو قح كرك بللكه
 اوخ درم ائو اچي يشيل بسفياخ تئن قريب يئش دك بئركيسه
 اچنه قيب اغزن بغليب بدنوشله بللكه بئشرمك كرك تام بئشچك
 اول كيسه قتب سقلا بسفياچك قوت سوز و اچجه بسفياچك
 جرضن بيان ائلر بوغدا اصالح دوز بواسيره فابده ائدز بواسير يئلن

تَحْلِيلِ اَبْلَر طَبِيعَتِ نَزْمِ اَيْلَرِ اَكْرِ بَرَزْ فِرْلِ اَكْرَمِ دِجِ قَتْلَرِ سَا اَبُو دُرْ قَبِضِ
 دِجِ تَبَزْ كِدَارِ طَبِيعَتِ حَدَّ اَدِشْرَهْ نَوْمِ اَوْلَبِ اِسْهَالِ اَوْلَجْنِ كِهْ اِسْهَالِ
 لَدَنْ اُسْتَكْرِيَهْ بُو اَسْبِرْ قَانِ جَنْ اَقْسَا بَرِيخِ اِشْ وَ نَادْدَانْ كِهْ حَبُّ الرَّمَانِ
 ذِرْدُ كِتِ بَسُوْدَا اَلْرُو سَمَاقِ اِشْ كِهْ بَرَزْ نَعْنَاعِ قَتْلَرِ سَقِيْرَهْ تَعْطِيْرَ اَيْلِيكِرْ
 اَبُو دُرْ نَادْدَانْ دِجِ بَرَزْ نَعْنَا وِ بَرَزْ سِفْرِ قَتْمَقْ كَرَكْ سَمَاقِ بَرِيخِ لَاسْتَرِ
 دِجِ اَبُو دُرْ اَكْرِ اِسْهَالِ لِاَلْحَرَاةِ غَايِبِ اَوْلَرِ سَا قَوْلْمِشْ اَرِيْدَا اَجْوَا
 بَشْرَبِ اِحْكْ كَرَكْ اَكْرِ صَنْدَلِ شَرَابِ دِجِ قَتْلَرِ سَا خَرَجِ رَوَا دُرْ وُدْ دِجِ
 وَ كَلْحَلْ وَ بَجَلِ اِتْنِ يَكْ دِجِ اَبُو دُرْ وَاِسْهَالِ اَوْلَبِ حَرَاةِ اَوْلِيَجْنِ وَ هَا
 صِمَهْ قَوِي اَوْلِيَجْنِ كِي بَكْرِي بَاغِيْلَا دَاكِهْ بَرِيخِ بَشْرَبِ يَكْ اَبُو دُرْ قَبِضِ
 اَيْلَرِ وَ هَرْ غَدَا كِم مَوْلِدِ سُوْدَا اَوْلَا بَهْ بَرْمَزْ قَانِ تَوْلِيْدِ اَيْلِيَا بَهْ هَرِ سِنَهْ
 كِهْ قَانِ كَلْبَنْدَرَهْ اِسْ اَلْرَكِبِ وَاِسْ اَلْرَكِبِ نِتْ كِهْ كَرْدَمِ وَ جَرِيخِرِ وَ تَرْخُوَهْ
 وَ سَرِ سَقِ دُرْ بُو اَسْبِرَهْ زِيَا نِ اِدْ دِيْمَكْ كَرَكْ وَ قَدِيْدَنْ صَغِرَاتِ
 وَ بِيْجِيَاتِ وَ قَا زَاتِ وَ اَرْدَكِ اِتِ دُكَلِ سُوْدَا اَوْلَنْ قَشْلَرِ اِتْبَدَنْ وَ كِيكْ

وَطَوْشَانِ وَكُورَجِينِ اِنْتَدَنِ وَسَدَدَنِ وَبُورْتَدَنِ وَبِينِرْدَنِ وَبِقِمَقَدَنِ
 فِي لَيْلَةٍ اَرْكَ اَصْلِنَدَنِ وَبِالْقَدَنِ وَبِذَلُو وَاَكْسِنِ كَسْنِرْدَنِ بِخُصُو
 سِرْ كَلُو كَسْنِرْدَنِ وَآبِ كَامَه دَنِ وَفُقَاعَدَنِ وَحَادَه كَسْنِرْدَنِ وَخَرْدَلِ
 وَسَعْتَرِكِبِ وَسِرْبِجِ الْاِسْتِحَاكِه وَسِرْبِجِ الْفَسَادِه يَمِشَلِرْدَنِ قُونِ وَرَزِ
 دَا لُو وَتَوْتِ وَكِرَاسِرِكِبِ اَحْتِرَارِ اَجَلِ اَيْلِكِ كَرَكِ اِسْهَالِ اَوْلَسَا يَه
 رِيحِ بُوَاسِيرِ زَحْمَتِ اَيْلَسَا كِه بَاطِنِدَه نَفْحِ وَتَدَدِ اَوْلَا وَتَرِيشَلِرْدَنِ
 قَرْتُوْر وَخِيَارِ وَآرَكِ وَشَفْتَالُو وَاَنَارِكِي بَرَهِيْزِ اَيْلِكِ كَرَكِ حَنْ
 اِسْهَالِ اَوْلَسَا وَحَرَارَتِ وَعَطَشِ اَوْلَسَا اَعِ اَمْدَنِ وَزَيْبِنَدَنِ
 وَاَجْبِرْدَنِ اَوْقَاتِ يَكِ نُوَادِرِ وَبَدَنَدَه حَرَارَتِ اَوْلَبِ اِسْهَالِ وَنَفْحِ
 اَوْلِيْجِي خِيَارِ اِچِنْدَنِ يَكِ زِيَانِ اَيْلَزِ خُصُوْصَا كِه نَبَاتِ شِكْرَا كِه يَيْلِرِ
 طَبِيْعَتِ لَزْمِ وَاِسْهَالِ اَوْلِيْجِي كِه بَاطِنِدَه رِيحِ نَفْحِ اَوْلِيَا اَجَلَه اَمْرُوْزِ
 وَآبُوَهِ وَآلْمَا يَكِ اَبُوْدُرِ وَاِسْهَالِ نَفْحِ اَوْلِيْجِي دَنْلُو وَاَكْسِنِ اَنَارِ قُرْشُدِ
 رُبِ يَكِ اَبُوْدُرِ خُصُوْصَا كِه حَرَارَتِ وَصَفْرَا غَايِبِ اَوْلَا حَرَارَتِ

غَالِبِ اَوْلَبِ وَصَفْرِ اِعَالِبِ اَوْلَبِ رَحْمَتِ وِرْتَسَا سَمَافِ وَنَارْدَانِكِ
 اِسْنِ وِزْرِ سَكِ اِسْنِ وُتُقُ وَاكِنِ اَلْمَا اِسْنِ وُفُرِغَلَا قَبَقِ اِسْنِ يَمِكِ قَبْرِ مَزْ
 حُصُوصَا كِه لُو اَشَلَرِي بَرَزِ نَعْنَا وِمَصْطَلِي بِلَا اِصْلَاحِ اِدَكْرِ وَاكْرِ بَرَزِ
 قُرَا زَمِ دَجِ قَتَرَلَسَا اَكْسَلِي كِنِ بَرَزِ كِدَنِ دَرَجِ يَكْرَا كَدَرِ وِحَرَا دَتِ وَصَفْرَا
 غَالِبِ اَوْلَجِقِ اِتِ قُرُقِ سُوِيْنَا وِيَدِ نَارِجِ سُوِيْنَا وَا بَشْمِشِ لِيْمُونِ سُوِيْنَا
 بَانَبِ يَمِكِ قَبْرِ مَزْ اَمَامَهْمَا اَمَكِنِ اَكْسَلَرِدَنِ سَقْمَقِ يَكْرَا كَدَرِ وَخَرْمَا
 يَمِكِ زِيَانِ اَبَلَرِ قُرُو اِيخِرِ جَوَقِ يَمِكِ كَرَكِ وَ سُوُقِ سُوُدِنِ اِفْرَا طِلَه
 اِيخَمَكِ كَرَكِ كَعَامِ اسْتِنَا يَادَمِ سَاعَتِ جَمْدِنِ يِنَزَجِكِ سُوِيْنَمَكِ
 كَرَكِ وَ سَكْرَدِنِ حُصُوصَا كِه قُوْتَلُو شَرَابِ اِيچَبِ اسْتِهْمَكِدِنِ سَقْمَقِ كَرَكِ
 وَ مَرِجَكِ وَ بَكْرَجَه وَ بَادِجَانِ وَ دَمَكِنِ وَ نَفَاحِ سَسَلَرِدِنِ بَرَهِيَرِ اِيْمَلِكِ
 كَرَكِ صَا لِيغْدَا اَلرَكِه سَرِيحِ اَهْضَمِ اَوْلَا يَمِكِ كَرَكِ وَ اِيُو بَشْمِشِ اِرُو
 بَغْدَا يِ اَنَكِي كِه فُرُو نَدَه بَه تَبُوْرَدَه بَشْمِشِ اَوْلَا دِزِي وَ خَمِيَرِ بَرِيخَا اَوْلَا
 يَمِكِ اِيُو دَرِ يَفْقَه وَ بَرِجِ وَ بَشِي وَ خَمِيَرِ سُوْرَانِكِ يَمِكِ اِيُو دَكَلَدَرِ

اَللُّوْكَ خَيْرِيْنَ يُغْرِجُ بَرْدَ سِفْرِ قَمَقَمٍ كَرَكِ اِكْنِ اِيُوْدُرْ وَاَسِهَالِ وَاَقِعِ اُوْلُوْجِ
 يَهْ بُوَاسِيْرَ قَانِ اَلْحَقِّ سُوِيْ قَرْمَشِ دَمْرِكِهْ طَغْلِيْتِ سُوْدُوْبِ سُوَسَايْحِ اَنْدَنْ
 سُوِيْرِنِهْ اِحْكِ كَرَكِ وَاَمْبَلِ اَسْلَدَنْ سُوِيْنِ سُوِيْرِنِهْ اِحْكِ اِكْنِ اِيُوْدُرْ بُوَاوَجِ
 سُوَكِهْ ذِكْرِ اَيْلِدَكِ بُوَاسِيْرَهْ فَايْدَهْ اِدْرْ طَبِيْعَتِ قَبْضِ اَيْلِرْ بُوَاسِيْرَ قَانِ
 قَطْعِ اَيْلِرْ قُوْتِ وِرْ ذِجْمَاعِ قُوِيْ اَيْلِرْ **دُرْدُنْجِيْ بَابِ كِهْ بُوَاسِيْرَ مَرْمُرْ صَنْدَنْ**
اِسْتِعْمَالِ اَوْلُوْزِ شَرِيْبَلِرْ كِهْ بُوَاسِيْرَهْ اِيُوْدُرْ اِيْ نِيْلْدُرْ اَجْبَادِ شَرِيْبِ
 اَمْعَايِ قُوْتِ اَيْلِرْ وَاَقْوَاهِ عَرُوْقِ قَانِ وِبُوَاسِيْرَ قَانِ قَطْعِ اَيْلِرْ طَبِيْعَتِ قَبْضِ
 اَيْلِرْ بُوْخَاصِيْتِ اِكْنِ شَرِيْفِ خَاصِيْتِ دُرْ وِقْتِ اَوْلُرْ كِهْ طَبِيْعَتِ قَبْضِ
 اَوْلُبِ اَمْعَادَهْ ثَقْلِ بَابِسِ مَحْتَبِسِ وِرْ بُوَاسِيْرَ قَانِ اَقْوَاهِ عَرُوْقِ
 قَانِ سِيْلَانِ اِدْرْ بُوْخَاالنْدَهْ قَابِضِ شَرِيْبِ وِرْمَكِ يِرْ اَمْرِ شَرِيْبِ اَجْبَادِ
 وِرْمَكِ كَرَكِ كِهْ قَانِ قَطْعِ اَيْلِيَا طَبِيْعَتِ قَبْضِ اَيْلِيَا **شَرِيْبِ اَمْبَلِ مَرْمُرِ**
 بُوَاسِيْرَهْ اِيُوْدُرْ اَمْعَايِ وِعَصَابِ قُوْتِ وِرْ وِبُوَاسِيْرَ قَانِ كَسْرِ وِ
 عَطِشِ سَاكِنِ اَيْلِرْ وِجْمَاعِ قُوِيْ اَيْلِرْ وِطَبِيْعَتِ قَبْضِ اَيْلِرْ **شَرِيْبِ صَنْدَلِيْنِ**

یعنی تیزل صندلدن واق صندلدن فرشدن شربت شربت اچمک کوا سیر قانن
 واقواه عرق قانن واسهال دموی قطع ایله طبیعت قبض ایله **شراب حب**
اس طبیعت قبض ایله وسبلان دم قطع ایله **شراب لسان الحمل** یعنی
 سکر لوحه اوت شربت که اچا بغا پتیرغ دز لرقان قطع ایله و طبیعت
 قبض ایله **شراب مدتر** که طبیعت یلین ایلیا و بلغم و سنوای و صغرای
 اسهال اده دم بدم اچمک طبیعت قبض اولغایا بسفایج نیشق
 دکلیش ایله دم آق ایو مجوف تریزد که نیم کوفت دو کلش اولا اون
 دزم قره هلیله نیم کوفت دکلیش بکرم دزم سنای مکی پتیرغ اون بیش
 دزم بنفشه انز دزم بو مجنوعن قیندکر سر لر سونین الا لرا وچ یوز
 دزم آق شکر که قوام کوراکو طبیعت قبض اولجق طباح بو شربتدن
 او تزد دزم التمش نیش دزم اسن سویلا حل ادب اچلر اسهال ایلدک
 مجلسک عدد قدر ایام اچکن تاخیر ایلیکن کر و حاجت اولر سا
 اول ایامدن صکره کر اچلر **نیشی ناب** که کوا سیره کعلق دتن

دبیح خلین ایلیا و بو اسیره قانده ایلیا

ادویه مفروده؛ بلددز زنجار دکب توتی بواسیرک استینا بچقن بوا
 سیر دشر قطع ایله عقر بیری در که قنر زیت یاغ ایچن برغب بو
 بزنج قنبد جن که عقر بزرگ قوت یاغد چقا اول یاغ بواسیر استن
 دزنجک اغرسن کسر بواسیر فرد دشر ز سولو و رطوبت لو بواسیره دز
 نجک اغرسن کسر و قورد دز و قرجن اکلدر و قانن کسر **التبخی باب**
بواسیره فایده ادنکری بلددز سیغرا انجکی الی واج ایچی زردا لونک
 چکر دکی یاغ و مقل ازرق هر برین بواسیره دزنگ یه دکلن قرشدر
 دزنگ ایود دز اغرسن ساکن اینک و ماده سن تحلیل ادر
 و درق لهما و قنه که اکاد انه چادر دزدر و سیغرا اود و بخور مریم
 دد کلر نبات که انگ کونک دوه طبیبی دزدر و طکوز طوب و طکوز
 طبیبی و شلنگ دزدر هر برین بواسیر استنه ارجق اغرن اچر قانن
 اقد زنجی بواد و بیری دکب بواسیر استن اچک بواسیر کیندر ز طغار
 قانن کسر که اکادم الاخوین دزدر دین که اکا بسد دزدر و کلنار
 و مرجان

مِصْرِي وَكُلِّ اَرْمِينِي وَاَقَاتِيَا وَمَا زُو وَاِنْجَبَارِ دُكْبُ هَرِ بَرِنْدَن بَا لَكُوذِ
 دُكْبُ قُرْشِدُرْتَبُ بُوَاسِيَرِ اسْتِنَه اِحْجَكُ فَا نِن دُو ثَر وَا رُفْجَا كَا وِن
 وَا كُو شَان دِرِ سِنَك نُو سِن دِج بُوَاسِيَرِ اسْتِن قَبْجَقُ قَا نِن بَغْلَرِ دِنْبَلِكِي
 صَا رُو قَبِن كِه نَا دِجَان طَا هِر نَه يَلِشْمِي شُدُر وَا كَبْرَه دِي قَبِن وَا بِلَان
 قُون وَا شَم خَنْظَل وَا مَر وَا مَقْل اَذَق وَا سُو عَا ن وَا كَنْدَا نَا تَحْم وَا مَر سِي ن
 يَبْرَعِن وَا نْدُو زَجُو زِن كِه اَكَا جُو زَا لَسَر وَا ذِر لَه رِشِن بَا لَكُوذِ
 دُكْبُ بَرِ بَرِنَه قُرْشِدُرْتَبُ بُوَاسِيَرِ اَبَلَا كُ بُوَاسِيَرِ كُ اَعْرُشِن سَا كِن اَبَلَر وَا
 رِي جِن تَحْلِيل اِدُر وَا قَا نِن قَطْع اَبَلَر قُرْدُزِ بَلِكُ بَرِ زَمَان مَدَا وَا مَت اَبَلِيْبُ
 بِي جِد بُوَاسِيَرِ قُرْدُزِ دُشُر **بِدِي جِي بَابُ كِه بُوَاسِيَرِ كُ**
رِي جِ عِلَا جِن بِلْدُرْدُر دَمُ اَلَا خُو يِن وَا مَصْطَلِكِي وَا كِل اَرْمِينِي وَا اِنْجَبَار وَا
 سَنْدُرُوش وَا طَبَا شِي رِ هِنْدِي وَا كَلِنَا رِ مِصْرِي وَا صَمْعِ عَرَبِي هَرِ بَرِنْدَن
 بَرِ جَزُو بُو بِي جُو عِن دُو كَلَر اَبَلَر قُرْشِدُرْتَبُ رِ حَا جَت وَا قَلِنْدَه اُو جِ دِرِ مَن
 اَلَلَر اِنْجَبَار شَرِ اَبِلَا بَا لِسَان اَهْلُ شَرِ اَبِلَا بَا صَنْدَلُ شَرِ اَبِلَا بَا مَر سِي ن

بيش شربلا يغرب معده خالي يكن بيلگر علاج كه اسهال قطع ايليا
 وگواسير و افواه عروق فانن و اسهال دموي بغليا قزو قزل كل بيش
 دم تخم كان و طباشير هندي و خشخاش قبي و گهر با اوغ و كلنار
 مضري و صنع عربي اچورد دم نساشته و كثير او مضطلي اكثر دم
 زعفران بورد دم قزل صندل ددت دم دم الاخرين و اخبار اچر
 دم صنع عربيلا كثير اي اول اسلد كر تمام اسلجق زعفران قتب
 تغلا جق فرشد ز الر تا حل اولب بر بيله گولجك قرشا اندن
 صكره كرو قن ادويه دكب اليب اول اسلقتش صنع و كثير ايللا كر
 شد ز هوان قيب خيزن يعني بو قوشش ادويه دكلر تا ادويه بو
 برله قرشا اندن صكره فرصد ايلگر قرضك هر بري اكي بچق دم
 اولا الك استند قوبن كللده فردا حاجت و قننده قرضك
 بزین دوكلر سفوف اچون ذكر ايند كز شربلار ك بر سيللا يغرب
 معده خالي او جق بيلگر كه بو اسيره فايده ايليا فانن گسا و بيلين

77-b

